

Редакція:

18.12.2006

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом Державного комітету
України з промислової безпеки,
охорони праці та гірничого нагляду
від 18 грудня 2006 р. N 12

Зареєстровано

в Міністерстві юстиції України
11 січня 2007 р. за N 12/13279

ПРАВИЛА ОХОРОНИ ПРАЦІ ДЛЯ ПРАЦІВНИКІВ МОРСЬКИХ РИБНИХ ПОРТІВ

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Ці Правила поширюються на морські рибні порти, приписні портпункти, а також на всіх суб'єктів рибогосподарської діяльності, незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, в експлуатації яких знаходяться причали і пірси, що використовуються для будь-яких вантажних операцій, у тому числі для забезпечення суден матеріально-технічним постачанням і продовольством.

1.2 Для перевантаження і зберігання вантажів, а також виконання інших операцій порт повинен оснащуватися:

підіймально-транспортним обладнанням для проведення вантажних операцій як поблизу берега, так і на плаву;

складськими будівлями, навісами, майданчиками та ємностями-складами для штучних вантажів, рефрижераторними складами (холодильниками), складами навалювальних вантажів, рідких вантажів тощо;

адміністративними та побутовими будівлями;

системами електропостачання для живлення портового електроустаткування й освітлення під час проведення робіт у порту з настанням темноти чи за

недостатньої видимості, системами автоматизації виробничих процесів, пожежної сигналізації та зв'язку;

системами теплопостачання, водопостачання та каналізації;

пристроями й обладнанням для захисту середовища від забруднення;

портовим і службово-допоміжним флотом;

будівельно-ремонтними підрозділами й обладнанням для ремонту портових споруджень і пристроїв.

1.3 Під час виконання робіт, що не є специфічними для рибних портів, слід керуватися відповідними нормативними актами з охорони праці.

1.4 Відповідно до [статті 15 Закону України "Про охорону праці"](#) (із змінами) та вимог Типового положення про службу охорони праці, затвердженого [наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 15.11.2004 N 255](#), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 01.12.2004 за N 1526/10125 (НПАОП 0.00-4.21-04), в морських рибних портах створюється служба охорони праці.

Служба охорони праці порту підпорядковується безпосередньо роботодавцю.

1.5 Згідно зі [статтею 5 Закону України "Про охорону праці"](#) під час укладання трудового договору роботодавець повинен проінформувати працівника під розписку про умови праці та про наявність на його робочому місці небезпечних і шкідливих виробничих факторів, які ще не усунуто, можливі наслідки їх впливу на здоров'я та про права працівника на пільги і компенсації за роботу в таких умовах відповідно до законодавства і колективного договору.

Працівнику не може пропонуватися робота, яка за медичним висновком протипоказана йому за станом здоров'я.

1.6 У морських рибних портах мають бути розроблені інструкції з охорони праці згідно з Положенням про розробку інструкцій з охорони праці, затвердженим [наказом Комітету по нагляду за охороною праці Міністерства праці та соціальної політики України від 29.01.98 N 9](#), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 07.04.98 за N 226/2666 (НПАОП 0.00-4.15-98).

1.7 Працівники морських рибних портів на роботах з шкідливими та небезпечними умовами праці, а також роботах, що пов'язані із забрудненням або здійснюваних у несприятливих температурних умовах, повинні забезпечуватися спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту згідно з Нормами безплатної видачі спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту працівникам рибного господарства, затвердженими [наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 11.04.2006 N 214](#), зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 21.04.2006 за N 473/12347 (НПАОП 05.0-3.03-06).

1.8 Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві повинні здійснюватися згідно з Порядком розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві, затвердженим [постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 N 1112](#) (із змінами).

2 ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ

У цих Правилах наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

акваторія - ділянка водної поверхні у визначених межах;

балясина - рейка, що служить сходинкою штурмтрапа;

бімси люкові - знімні балки, що служать опорами знімних кришок люків;

внутрішні суднові ходи - суднові ходи, що з'єднують окремі райони порту;

екіпаж судна - особовий склад судна, який забезпечує керування, рух, живучість і безпеку експлуатації судна;

зовнішній рейд - частина акваторії, що знаходиться за межами огорожувальних споруд;

каболка - нитка, звита з волокон прядива;

кнехти - тумби, прикріплені до палуби судна і призначені для кріплення швартовного каната;

колективний рятувальний засіб - засіб, здатний забезпечити збереження життя людей, які терплять лихо, з моменту залишення ними судна;

кранець - пристрій (дерев'яний, гумовий, пневматичний або зшитий з парусини мішок, набитий ворсою й обплетений каболкою), що служить для пом'якшення ударів під час підходу (відходу) судна;

лінь - прядив'яний трос діаметром до 25 мм;

лючини - міцні дерев'яні знімні щити, що служать для закриття люків;

морські та внутрішні водні шляхи - природні і штучні водні простори і водотоки, що використовуються з метою здійснення судноплавства;

нотіс - повідомлення щодо готовності судна до вантажних операцій;

огон - петля на кінці троса;

пайол - настил у трюмі судна або в машинно-котельному відділенні;

підхідний канал - зовнішній судновий хід;

портові ГТС (далі - ГТС) - гідротехнічні споруди, що використовуються для забезпечення перевезень вантажів і пасажирів, побудови, ремонту й обслуговування суден;

Регістр судноплавства України - національне класифікаційне товариство, що здійснює технічний нагляд і проводить класифікацію морських і річкових торговельних суден. Належить до сфери управління Міністерства транспорту України;

рибопромисловий флот - судна флоту, що беруть участь у добуванні, обробці, прийманні та транспортуванні риби й інших водних живих ресурсів;

службово-допоміжний флот рибного господарства - судна флоту, що безпосередньо не беруть участі в добуванні, обробці, прийманні та транспортуванні риби й інших водних живих ресурсів під час промислу;

твіндек - міжпалубний простір у внутрішній частині корпусу судна;

утори - заглибина у дерев'яній посудині, вантажі тощо;

храпці - стропи для підйому бочок;

швартов - рослинний або сталевий трос, заведений під час швартування судна;

шкентель - сталевий кінець м'якого троса з огоном на кінці;

шкерт - тонкий короткий кінець троса;

шлаг - оберт троса навколо кнехта або турачки.

3 ПЕРЕЛІК НЕБЕЗПЕЧНИХ І ШКІДЛИВИХ ВИРОБНИЧИХ ФАКТОРІВ

3.1 Під час виконання робіт на береговій частині, акваторії та суднах на працівників морських рибних портів можуть діяти такі небезпечні та шкідливі виробничі фактори, вплив яких на працівника за певних умов може викликати професійне захворювання, тимчасове або стійке зниження працездатності, підвищити частоту соматичних та інфекційних захворювань:

3.1.1 Фізичні:

машини і механізми, що рухаються;

рухомі частини виробничого обладнання;

підвищена небезпека перевантажувальних робіт;

слизькість підлоги, суднової палуби та робочих місць;

хитавиця судна під час виконання суднових робіт;

обрив натягнутих під навантаженням канатів, тросів і ланцюгів;

імовірність падіння з висоти, у трюм і за борт суден;

великі глибини води та можливість утоплення людей;

підвищена запиленість повітря робочої зони;

пожежо- та вибухонебезпечність палива й інших застосовуваних нафтопродуктів;

підвищена або знижена вологість повітря;

підвищена або знижена температура повітря робочої зони, поверхні обладнання, трубопроводів;

несприятливі гідрометеорологічні умови - туман, гроза, злива, шторм тощо;

підвищений рівень шуму та вібрації на робочих місцях;

підвищена або знижена рухомість повітря;

надмірна швидкість наростання тиску, підвищений парціальний тиск кисню, підвищений парціальний тиск азоту, підвищена концентрація вуглекислого газу, вуглеводнів, окисів вуглецю та окису азоту під час виконання водолазних робіт;

підвищений рівень сонячної радіації;

підвищена напруга в електричній мережі, замикання якої може пройти через тіло людини;

електромагнітне випромінювання;

відсутність або недостатність природного освітлення;

недостатня освітленість робочої зони.

3.1.2 Хімічні:

підвищена загазованість повітря робочої зони;

токсичність, шкідливість і подразнювальна дія мийних, дезінфекційних засобів та інших небезпечних рідин і речовин;

за характером впливу на організм людини - токсичні, дратівні, сенсибілізувальні;

за шляхом проникнення в організм людини - через органи дихання, шкірні покриви і слизові оболонки.

3.1.3 Біологічні:

патогенні мікроорганізми і продукти їх життєдіяльності.

3.1.4 Психофізіологічні:

фізичні перевантаження (статичні та динамічні);

нервово-психічні перевантаження (робота на висоті, монотонність праці, емоційні перевантаження тощо).

4 ВИМОГИ ДО ПЕРСОНАЛУ, ЯКИЙ БЕРЕ УЧАСТЬ У ВИРОБНИЧИХ ПРОЦЕСАХ

4.1 Працівники морських рибних портів, уключаючи членів екіпажів суден і плавзасобів портового та службово-допоміжного флоту, повинні знати і виконувати вимоги чинних нормативно-правових актів з питань охорони праці, безпеки мореплавства, правил поведження з машинами, механізмами, транспортними засобами, устаткуванням та іншими засобами виробництва; вміти користуватися

засобами індивідуального і колективного захисту, індивідуальними і колективними рятувальними засобами, а також засобами гасіння пожеж; вміти надавати першу допомогу постраждалому в разі виробничих травм, порізів, опіків, отруень тощо; додержуватися зобов'язань щодо охорони праці, передбачених колективним договором та правилами внутрішнього трудового розпорядку.

4.2 Під час прийняття на роботу та в процесі роботи в морських рибних портах працівники повинні проходити за рахунок роботодавця навчання, інструктаж і перевірку знань з питань охорони праці згідно з Типовим положенням про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженим [наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26.01.2005 N 15](#), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 15.02.2005 за N 231/10511 (НПАОП 0.00-4.12-05).

4.3 Під час прийняття на роботу неповнолітніх та жінок необхідно дотримуватися нормативно-правових актів, зокрема Переліку важких робіт і робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці неповнолітніх, затвердженого [наказом Міністерства охорони здоров'я України від 31.03.94 N 46](#), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 28.07.94 за N 176/385, Переліку важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок, затвердженого [наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29.12.93 N 256](#), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.94 за N 51/260, вимог Граничних норм підймання і переміщення важких речей неповнолітніми, затверджених [наказом Міністерства охорони здоров'я України від 22.03.96 N 59](#), зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 16.04.96 за N 183/1208, та Граничних норм підймання і переміщення важких речей жінками, затверджених [наказом Міністерства охорони здоров'я України від 10.12.93 N 241](#), зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 22.12.93 за N 194.

4.4 Посадові особи дільниці (служби) зобов'язані вжити заходів щодо усунення всіх порушень правил охорони праці, виявлених до початку чи під час виконання робіт. Якщо усунення порушень неможливе і вони загрожують життю та здоров'ю людей, роботи повинні бути припинені, а люди виведені в безпечне місце.

5 САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНІ ВИМОГИ

5.1 Територія, акваторія, споруди, будівлі, приміщення, технологічні процеси, устаткування в морських рибних портах повинні відповідати вимогам:

Санитарных правил организации технологических процессов и гигиенических требований к производственному оборудованию, затверджених [наказом Міністерства охорони здоров'я СРСР, 1973, N 1042](#), Орієнтовно безпечних рівнів впливу (ОБУВ) шкідливих речовин у повітрі робочої зони, затверджених [наказом Міністерства охорони здоров'я України, 1993, N 5203](#), Гигиенической классификации труда, затвердженої [наказом Міністерства охорони здоров'я СРСР, 1986, N 4137](#), Санитарных правил и норм охраны прибрежных вод морей от загрязнения в местах водопользования населения, затверджених головним державним санітарним лікарем СРСР 06.06.88 (СанПин 4631-89), Державних санітарних норм і

правил під час виконання робіт у невимкнених електроустановках напругою до 750 кВ включно, затверджених постановою головного державного санітарного лікаря України від 09.07.97 N 97 (ДСН 198-97), Державних санітарних норм виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку, затверджених [постановою головного державного санітарного лікаря України від 01.12.99 N 37](#) (ДСН 3.3.6.037-99), Державних санітарних норм виробничої загальної та локальної вібрації, затверджених [постановою головного державного санітарного лікаря України від 01.12.99 N 39](#) (ДСН 3.3.6.039-99).

5.2 Температура, відносна вологість, швидкість руху повітря в робочій зоні виробничих приміщень повинні відповідати вимогам Санітарних норм мікроклімату виробничих приміщень, затверджених [постановою головного санітарного лікаря України від 01.12.99 N 42](#) (ДСН 3.3.6.042-99), та ГОСТ 12.1.005-88 "ССБТ. Общие санитарно-гигиенические требования к воздуху рабочей зоны", затвердженого і введеного в дію постановою Державного комітету СРСР зі стандартів від 29.09.88 N 3388.

5.3 Акваторія порту повинна утримуватися в належному санітарному стані. У межах акваторії не дозволяється викидати у воду та на лід шлак, сміття, харчові відходи, тару, макулатуру та будь-які інші предмети, а також викачувати нафту, масло та води з домішкою нафтових, масляних і жирових відходів.

5.4 У морських рибних портах повинні бути допоміжні та побутові приміщення відповідно до вимог СНиП 2.09.04-87 "Административные и бытовые здания", затверджених постановою Державного будівельного комітету СРСР від 30.12.87 N 313 (із змінами та доповненнями). Вимоги безпеки до будівель, споруд і приміщень, а також вимоги до санітарно-побутового забезпечення плавскладу та працівників порту наведені в розділах 8 та 24 цих Правил.

5.5 Під час прийняття на роботу та впродовж роботи працівники повинні підлягати медичним оглядам. Вимоги до медичних оглядів наведені в розділі 25 цих Правил.

5.6 У всіх виробничих, побутових і допоміжних приміщеннях слід підтримувати чистоту.

6 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ДО АКВАТОРІЇ ПОРТУ

6.1 Основними елементами портової акваторії є:

підхідний канал або зовнішній судновий хід;

зовнішній рейд, що перебуває за межами огорожувальних споруд;

вхідний рейд - частина внутрішньої акваторії, що прилягає до воріт порту;

операційна акваторія, на якій здійснюється стоянка суден і допоміжних плавучих засобів під перевантажувальними роботами і маневри під час підходу та відходу суден біля причалів;

внутрішні суднові ходи, що з'єднують окремі райони;

внутрішні рейди різного призначення.

6.2 Для забезпечення зручності входу та виходу, розвороту і маневрування суден у разі підходу їх до причалів, безпечної і зручної стоянки біля причалів під час перевантажувальних, бункерувальних та інших операцій порт повинен мати акваторію достатніх розмірів і форми.

6.3 Акваторія повинна бути, по змозі, захищена від вітру, а також за рахунок будівництва зовнішніх і внутрішніх рейдових огорожувальних споруджень та раціональної компоновки порту захищена від хвилювання.

6.4 На акваторії порту повинні передбачатися місця для відстою портового та службово-допоміжного флоту.

6.5 Зовнішній рейд повинен використовуватися для відстою суден, перевантажувальних операцій на плаву, бункерування суден, постачання прісною водою, продовольством тощо.

6.6 Внутрішній рейд і портові басейни повинні мати природний або штучний захист від хвилювань, течій, відкладення наносів та інших факторів, що ускладнюють виконання вантажно-розвантажувальних робіт або маневрування суден на акваторії порту, для чого повинні бути збудовані морські огорожувальні споруди - хвилеломи та моли.

6.7 Акваторії портів, судноплавні канали та прибережні райони моря повинні мати нормативні глибини води й облаштування навігаційним обладнанням відповідно до вимог чинних норм і правил.

6.8 Для підтримки глибин акваторії та каналів необхідно проводити днопоглиблення за допомогою відповідних суден технічного флоту.

6.9 Не допускається порушення глибин, особливо поблизу причальних, огорожувальних та інших портових гідротехнічних споруд, що може призвести до розмиву ґрунту фундаментів споруд струменями води, які утворюються під дією гвинтів суден.

6.10 По підхідному каналу та акваторії повинна бути забезпечена безпека руху суден.

6.11 На підхідних каналах допускається, як правило, односторонній рух суден зі швидкістю не більше 6 вузлів за годину.

6.12 З метою унеможливлення посадки на міліну в разі відхилення судна від траси підхідного каналу та на мілководді акваторії повинні використовуватися знаки судноплавної обстановки.

6.13 На межах безпечних глибин повинні встановлюватися плавучі буї, а на березі - нерухомі створні знаки, що орієнтують напрямок осі каналу.

6.14 Знаки судноплавної обстановки повинні освітлюватися з настанням темноти чи за недостатньої видимості.

7 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ДО БЕРЕГОВОЇ ТЕРИТОРІЇ ПОРТУ ТА ВІДКРИТИХ ВИРОБНИЧИХ ПЛОЩ

7.1 Сухопутну територію морських рибних портів (далі - територію) необхідно влаштувати згідно з вимогами [Закону України "Про пожежну безпеку"](#), СНиП II-89-80 "Генеральные планы промышленных предприятий", затверджених постановою Державного комітету СРСР у справах будівництва від 30.12.80 N 213 (із змінами та доповненнями), СНиП 2.06.01-86 "Гидротехнические сооружения. Основные положения проектирования", затверджених постановою Державного комітету СРСР у справах будівництва від 28.05.86 N 71 (із змінами та доповненнями), СНиП 2.06.04-82* "Нагрузки и воздействия на гидротехнические сооружения (волновые, ледовые и от судов)", затверджених постановою Державного комітету СРСР у справах будівництва від 15.06.82 N 161 (вид. 1986 р., із змінами та доповненнями), СНиП 2.09.03-85 "Сооружения промышленных предприятий", затверджених постановою Державного комітету СРСР у справах будівництва від 29.12.85 N 263 (із змінами та доповненнями), та СНиП 2.11.01-85* "Складские здания", затверджених постановою Державного комітету СРСР у справах будівництва від 30.12.85 N 280 (вид. 1991 р., із змінами та доповненнями).

7.2 На території порту повинні бути обладнані упоряджені причали, площадки, складські, службові та допоміжні будівлі, санітарно-побутові пристрої, що повинні відповідати чинним нормам і правилам.

7.3 Причали повинні розташовуватися на підвищених місцях і бути захищені від паводків, вітрових нагонів води.

7.4 Причали повинні бути забезпечені необхідними рятувальними засобами на воді: рятувальними кругами з лінями довжиною 27,5 метрів і баграми, встановленими через 150 метрів, а з морського боку повинні бути обладнані рятувальними пристроями у вигляді стаціонарних сходів або скоб-трапів, установлених з інтервалом 30 - 35 метрів.

7.5 Крім причалів для вантажно-розвантажувальних операцій, в портах повинні бути спеціальні причали для ремонту суден, причали для бункерування тощо. За неможливості сполучити бункерування та інше постачання суден з вантажно-розвантажувальними операціями, необхідно для цієї мети мати спеціальні нафтові причали, огорожені плавучими бонами.

7.6 На території біля причального фронту повинно розташовуватися вантажно-розвантажувальне обладнання, склади, оперативні майданчики та під'їзні колії. Оперативні майданчики повинні мати дорожнє покриття.

7.7 Розташування будівель і споруд, складських і робочих майданчиків на території морських рибних портів повинно забезпечувати можливість організації вантажопотоків без перетинання напрямків або зустрічного руху.

7.8 До причалів повинні підводитися мережі водопостачання, електропостачання та лінії зв'язку.

7.9 Для відводу поверхневих вод на території причалів повинні прокладатися каналізаційні мережі.

7.10 Територія порту повинна утримуватися в належному порядку і чистоті, бути обгородженою та охоронятися.

7.11 У зимовий період усі проїзди та проходи, що примикають до виробничих, адміністративних і санітарно-побутових приміщень порту, необхідно очищати від снігу, а у випадку зледеніння - посипати піском.

7.12 На територію порту повинно бути не менше двох в'їздів, один з яких - запасний.

7.13 Ворота в'їзду на територію повинні відкриватися всередину території та бути обладнані так, щоб вони не могли довільно закриватися (відкриватися).

7.14 Ворота в'їзду, що відчиняються за допомогою електроприводу, повинні мати пристосування для відкривання їх вручну.

7.15 На залізничних коліях біля під'їзду до воріт порту, дільниці тощо повинні бути розміщені пристрої дорожнього загородження з автоматичною сигналізацією, що приводиться в дію на відстані, яка забезпечує своєчасне відкриття та закриття воріт.

7.16 Дорожні загородження (перевідні затворні бруси), що встановлюються біля воріт порту, в разі заборонного положення не повинні допускати можливості проходу маневрового состава.

7.17 На портових коліях повинні бути встановлені граничні стовпчики біля хрестовин стрілочних переводів і вказівні стовпчики місця зупинки під час під'їзду до воріт порту, розміщені на відстані 10 м від загороджувального пристрою.

7.18 Колійні знаки повинні бути стандартного типу та розміщуватися з правого боку на відстані не ближче 2 м від головки рейки з зовнішнього боку.

7.19 Територія кожного причалу повинна бути достатньою для розміщення на ній вантажів і проведення вантажних операцій згідно зі специфікою вантажів, що переробляються, та для устрою на ній подовжнього проїзду шириною не менше 6,25 м і під'їзду такої ж ширини від головного шляху портового району.

На території кожного причалу, критих і відкритих площ повинні бути передбачені та розмічені проходи і проїзди між штабелями вантажів відповідно до затвердженої адміністрацією порту схеми розміщення вантажів на складі.

7.20 Необхідно передбачати безпечні проходи та проїзди між штабелями складованих на причалі вантажів. Швартовні пристрої, розташовані на причалі, повинні бути вільними від вантажу.

7.21 Ширина вільних проходів, що залишаються уздовж краю причалу, повинна бути не менше 1 м.

7.22 Усі люки колодязів для подачі води і пари на судна, каналізаційні та інші люки, що знаходяться на території порту, повинні бути закриті справними, міцними кришками з ручками або спеціальними прорізами для їхнього відкривання.

7.23 На території порту не допускається наявність необгороджених відкритих люків, котлованів, траншей тощо. У темний час доби огороження небезпечних місць

повинні освітлюватися.

7.24 Без дозволу адміністрації порту знімати, змінювати або переміщати огороження або інші пристрої, що забезпечують безпеку робіт, не дозволяється.

7.25 Шляхи, проїзди та проходи до будівель, споруд, пожежних джерел води, підступи до зовнішніх стаціонарних пожежних драбин, пожежного інвентарю й обладнання, засобів пожежогасіння, зв'язку та до електроустановок повинні бути завжди вільними.

7.26 На території порту на видних місцях повинні бути встановлені табло з вказівкою номерів телефонів аварійно-рятувальних служб, зазначенням порядку виклику пожежної охорони, знаками місць розміщення первинних засобів пожежогасіння, схематичним планом руху транспортних засобів, у якому вказано розташування будівель, водойм, гідрантів, пірсів та градирень, дозволені та заборонені напрямки поворотів, зупинки, виїзди, з'їзди тощо.

7.27 На період закриття доріг у відповідних місцях повинні бути встановлені покажчики напрямку об'їзду або влаштовані переїзди через ділянки, що ремонтуються.

7.28 Не дозволяється стоянка транспорту в наскрізних проїздах будівель, на відстані менше 10 м від в'їзних воріт на територію, менше 5 м від пожежних гідрантів, забірних пристроїв джерел води, пожежного обладнання та інвентарю, на поворотних майданчиках тупикових проїздів. У зазначених місцях повинні встановлюватися відповідні заборонні знаки.

7.29 Місця переходу та переїзду через внутрішні портові автомобільні та залізничні шляхи повинні бути позначені спеціальними покажчиками, оснащені необхідними попереджувальними знаками.

7.30 Шляхи на території порту, причали, вантажні майданчики та підлоги складів повинні бути з твердим, рівним, неслизьким покриттям і мати необхідний ухил для стоку води.

7.31 У разі розміщення поблизу будівель і споруд залізничних колій, останні повинні бути не ближче 6 м від осі колії до виходів з будівель і споруд. За неможливості виконання цієї вимоги біля виходів повинні бути встановлені запобіжні огороження та сигнали, що попереджують людей про рух залізничного транспорту.

7.32 По боках головних проїздів порту повинні бути влаштовані тротуари для пішоходів шириною не менше 1,5 м, що піднімаються над поверхнею шляхів більше ніж на 10 см і мають ухили для забезпечування стоку води.

7.33 Ширина проїздів у разі одностороннього руху транспорту повинна бути не менше 3,5 м, а в разі двостороннього - не менше 6,25 м.

7.34 Проїзди та проходи повинні бути вільними для руху та безпечними.

7.35 Для безпечного руху людей по території порту шляхи для проходу людей повинні влаштовуватися так, щоб уникати перетинання їх з проїзними шляхами.

7.36 На всіх місцях перетинання і крутих поворотів повинні бути вивішені попереджувальні знаки.

7.37 У небезпечних місцях варто встановлювати добре освітлювані в темний час доби попереджувальні плакати, що не дозволяють перехід.

У місцях з великим рухом на час небезпеки необхідно встановлювати спеціальні пости.

7.38 Шляхи для транспорту на території порту повинні влаштовуватися відповідно до норм і технічних умов проектування автомобільних шляхів і протипожежних норм будівельного проектування.

7.39 Під'їзні та внутрішні дороги морських рибних портів повинні задовольняти вимоги ДБН В.2.3-4-2000 "Споруди транспорту. Автомобільні дороги", затверджених наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 07.04.2000 N 66, та СНиП 2.05.07-91 "Промышленный транспорт", затверджених постановою Державного комітету СРСР з будівництва та інвестицій від 28.11.91 N 18.

7.40 Рух на території порту регулюється встановленими дорожніми знаками, що освітлюються в темний час доби. На перехрестях з інтенсивним рухом встановлюються світлофори.

7.41 Швидкість руху автотранспорту на території порту встановлюється відповідним наказом по порту.

7.42 Місця перетинання шляхів і тротуарів із залізничними коліями повинні мати типовий настил і під'їзди, обгороджені стовпчиками або поручнями.

На підходах до переїздів повинні бути попереджувальні знаки.

7.43 Перехрещення проїздів для автотранспорту з залізничними коліями в одному рівні повинно влаштовуватись на горизонтальному відрізку шляху довжиною не менше 5 м в обидва боки від крайньої рейки, а підходи автопроїздів до перехрестя упродовж 50 м повинні мати тверде покриття та повздовжній ухил відповідно до вимог ДБН В.2.3-4-2000.

7.44 Для причалів, що споруджуються та реконструюються, крайня рейка для порталних кранів повинна знаходитися на відстані не менше 4 м від крайки причалу.

7.45 Рейки підкранових і залізничних колій у портах повинні бути, як правило, покладені так, щоб їхні голівки не виступали вище рівня покриття території.

7.46 Швидкість руху залізничних поїздів, локомотивів, маневрового складу територією порту повинна бути встановлена відповідним наказом по порту.

7.47 Не дозволяється проходити між вагонами, а також ходити по залізничних коліях і переходити їх поза встановленими переїздами.

7.48 До початку проведення вантажних операцій робочі місця та проходи повинні бути очищені від снігу, льоду, олії, нафти тощо і, за необхідності, посипані піском.

7.49 На території порту для стоянки транспорту повинні бути відведені спеціальні місця осторонь від шляхів, по яких транспортують вантажі, а також осторонь від маневрових залізничних колій. Не дозволяється використовувати для цієї мети проїзди.

7.50 Вантажі, що укладаються на причалі, слід розташовувати не ближче 2 м від зовнішньої грані головки крайньої рейки залізничної колії в разі висоти складування до 1,2 м, а якщо висота складування вантажу понад 1,2 м - не ближче 2,5 м.

7.51 Відстань між вантажем і конструкціями порталів підймальних кранів, що виступають, повинна бути не менше 1,5 м.

7.52 Уся територія порту повинна мати в темний час доби штучне освітлення, яке забезпечує швидке знаходження пожежних драбин, пожежного обладнання, входів до будівель і споруд.

7.53 З настанням темноти чи за недостатньої видимості місця руху людей і транспорту проведення робіт повинні бути забезпечені штучним освітленням відповідно до норм, а також світловими попереджувальними сигналами.

7.54 Освітлення трюмів і палуб повинно забезпечуватися суднами.

7.55 Приміщення, трюми і склади, де проводяться вантажні та складські роботи, повинні бути забезпечені відповідною вентиляцією.

7.56 Причали, пірси, естакади, рампи тощо, що обслуговуються машинами внутрішнього портового колісного транспорту, повинні бути обладнані по краях міцними колесовідбійними брусами, що мають висоту 300 мм, ширину 200 мм і можуть бути знімними.

7.57 Колесовідбійний брус повинен постійно знаходитися в справності і систематично очищуватися від сміття, льоду і снігу. Усі пошкодження, отримані в процесі експлуатації, повинні негайно усуватися.

7.58 На причалах з асфальтобетонним покриттям не дозволяється складування жирів і олій в ушкодженій або несправній тарі.

7.59 Для перевантаження горючих рідин наливом повинні бути обладнані спеціальні окремі причали. Не дозволяється доступ на ці причали осіб, які не беруть участі в роботі.

7.60 Для газації суден начальником порту виділяється причал, віддалений від інших причалів, житлових, виробничих приміщень і залізничних колій на відстані не

менше 50 м. Цей причал повинен бути обгороджений, мати один вхід і освітлюватися в нічний час.

7.61 На причалі для газації на відстані 30 м від судна повинно бути приміщення для розміщення вахтової служби судна і чергового загону газації, обладнане місцями для відпочинку, а також телефонним зв'язком з диспетчером порту та портовою санепідемстанцією.

7.62 Біля трапа судна, що підлягає газації, повинен бути встановлений попереджувальний щит з написом "Вхід заборонений. Небезпечно для життя". У нічний час щит повинен бути освітлений.

7.63 Для освітлення приміщень судна на час газації повинна бути забезпечена подача електроенергії від берегових установок або від іншого судна.

7.64 На території порту в безпосередній близькості від місця проведення вантажно-розвантажувальних робіт (не далі 100 м) повинна знаходитися кип'ячена питна вода. У разі температури повітря $+25^{\circ}\text{C}$ і вище вода повинна бути охолодженою та газованою. У разі температури повітря $+10^{\circ}\text{C}$ і нижче питна вода повинна знаходитися в опалюваних приміщеннях або підігріватися.

7.65 На всіх ділянках проведення вантажно-розвантажувальних робіт повинні знаходитися аптечки для надання першої медичної допомоги, кількість, комплектацію та місця розташування яких визначає завідувач пункту охорони здоров'я спільно зі службою охорони праці.

Аптечки повинні постійно поповнюватися.

7.66 На території підприємства не дозволяється влаштовувати звалища горючих відходів.

7.67 Персонал з прибирання території повинен бути проінструктований щодо способів прибирання.

7.68 Засоби прибирального реманенту, дезінфекційні матеріали та апаратура повинні зберігатись у спеціально відведених приміщеннях чи шафах, що закриваються.

7.69 Територія порту повинна бути обладнана урнами (попільницями) з негорючих матеріалів.

8 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ДО БУДІВЕЛЬ, СПОРУД І ПРИМІЩЕНЬ

8.1 Виробничі будівлі та приміщення

8.1.1 Об'ємно-планувальні та конструктивні рішення виробничих будівель та споруд морських рибних портів повинні прийматись з урахуванням вимог СНиП 2.09.02-85* "Производственные здания", затверджених постановою Державного комітету СРСР у справах будівництва від 30.12.85 N 287 (вид. 1991 р., із змінами та доповненнями), СНиП 2.09.04-87 та ДБН В.1.1-7-2002 "Захист від пожежі. Пожежна безпека об'єктів

будівництва", затверджених [наказом Державного комітету України з будівництва та архітектури від 03.12.2002 N 88](#).

8.1.2 Виробничі будівлі і споруди необхідно оглядати два рази на рік (навесні та восени) з метою визначення їх подальшої експлуатації відповідно до вимог Положення про безпечну та надійну експлуатацію виробничих будівель і споруд, затвердженого [наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України і Державного комітету України по нагляду за охороною праці від 27.11.97 N 32/288](#), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.07.98 за N 424/2864 (із змінами).

8.1.3 У приміщеннях висота від підлоги до низу виступних конструкцій перекриття (покриття) повинна бути не менше 2,2 м, висота до низу виступних частин комунікацій та обладнання в місцях регулярного проходу людей і на шляхах евакуації - не менше 2 м, а в місцях нерегулярного проходу людей - не менше 1,8 м.

8.1.4 Усі приміщення повинні мати достатню кількість входів, виходів і сходів, виконаних згідно з будівельними і протипожежними нормами. Двері або ворота для проходу людей і для потоку вантажів повинні бути окремими.

8.1.5 Внутрішні двері повинні відкриватися в бік ближніх загальних виходів, двері яких відкриваються назовні.

8.1.6 Виходи з приміщень, розташованих поблизу залізничних колій, повинні бути влаштовані паралельно колії. Якщо виходи з приміщень улаштовані в напрямку до залізничних колій, то повинні бути встановлені бар'єри, що їх обгороджують.

8.1.7 Бар'єри повинні встановлюватися ще й у місцях виходу на залізничні колії з-за будівель і споруд, які перешкоджають нормальній видимості рухомого складу, що наближається.

8.1.8 Прорізи для в'їзду поїздів у будівлі повинні бути обладнані сигналізацією. Для закріплення ступок воріт у відкритому та закритому положеннях повинні бути спеціальні пристрої.

8.1.9 Підлоги в усіх приміщеннях повинні бути гладкими, рівними, без щілин та вибоїн, мати зручну для очищення та прибирання поверхню.

8.1.10 Типи покриття підлог виробничих приміщень повинні прийматися залежно від виду та інтенсивності механічних, рідинних та теплових впливів з урахуванням вимог до улаштування підлог СНиП 2.03.13-88 "Полы", затверджених постановою Державного будівельного комітету СРСР від 16.05.88 N 82.

8.1.11 Вхід сторонніх осіб у виробничі приміщення і склади допускається лише з дозволу посадових осіб.

8.1.12 Виробничі приміщення повинні бути обладнані спеціальними місцями для куріння.

8.1.13 Кількість та розміри евакуаційних виходів з будівель і приміщень, їх конструктивні та планувальні рішення, умови освітленості, забезпечення

незадимленості, протяжність шляхів евакуації повинні відповідати вимогам ДБН В.1.1-7-2002.

8.1.14 На шляхах евакуації двері повинні відчинятися в напрямку виходу з будівель, приміщень.

8.1.15 Евакуаційні шляхи та виходи повинні бути вільними, нічим не зашарашуватися і в разі виникнення пожежі забезпечувати безпеку під час евакуації всіх людей, які перебувають у приміщеннях будівель та споруд.

8.1.16 Вхід до горищ, технічних поверхів, вентиляційних камер, електрощитових, підвалів повинен бути закритий на замок.

8.1.17 Не дозволяється використовувати горища, технічні поверхи і приміщення під виробничі дільниці для зберігання устаткування, меблів та інших предметів.

8.2 Допоміжні будівлі та приміщення

8.2.1 Склад і параметри допоміжних будівель і приміщень у морських рибних портах визначаються згідно з вимогами СНиП 2.09.04-87.

8.2.2 З метою утримання в належному технічному і безпечному для роботи стані такелажу та вантажно-розвантажувального інвентарю в кожному рибному порту повинна бути майстерня з ремонту та випробування такелажу, вантажно-розвантажувального інвентарю та пристосувань.

8.2.3 За умови розташування допоміжних приміщень у відокремлених будівлях зв'язок із виробничими будівлями необхідно здійснювати через опалювані переходи, а з неопалюваними виробництвами - відкритою територією.

8.2.4 В окремих випадках, якщо це не суперечить санітарно-гігієнічним, технологічним і протипожежним вимогам, допускається розміщувати допоміжні приміщення у виробничих будівлях з урахуванням вимог СНиП 2.09.02-85*.

8.2.5 У допоміжних будівлях і приміщеннях необхідно передбачати системи вентиляції, опалення й освітлення згідно з відповідними нормами.

8.2.6 Підлога в побутових приміщеннях має бути вологостійкою та мати неслизьку поверхню.

9 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ДО УЛАШТУВАННЯ ОСВІТЛЕННЯ

9.1 Природне освітлення

9.1.1 Природне освітлення виробничих та допоміжних приміщень морських рибних портів повинно задовольняти вимоги, передбачені ДБН В.2.5-28:2006 "Інженерне обладнання будинків і споруд. Природне і штучне освітлення", затвердженими [наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 15.05.2006 N 168](#).

9.1.2 У всіх виробничих, підсобних та допоміжних приміщеннях з постійними робочими місцями, що використовуються понад 50 % робочого часу зміни, крім

штучного, повинно обов'язково бути та максимально використовуватися природне освітлення.

9.1.3 Світлові отвори не повинні загороджуватися виробничим обладнанням, спорудами тощо як усередині, так і ззовні будівель.

9.1.4 У виробничих приміщеннях з переважно однотипним устаткуванням або з однаковим розташуванням у просторі робочих поверхонь освітленість нормується на робочих поверхнях з урахуванням обов'язкового та регулярного очищення скла світлових отворів для приміщень зі значним виділенням пилу, диму та кіптяви не рідше 4 разів на рік, для решти приміщень - не рідше 2 разів на рік.

9.1.5 Для очищення скла вікон та ліхтарів повинні застосовуватись улаштування або пристосування (колиски, пересувні вишки тощо), що забезпечують безпеку цих робіт.

9.2 Штучне освітлення

9.2.1 Приміщення та робочі місця в морських рибних портах повинні бути забезпечені штучним освітленням, достатнім для безпечного виконання робіт, перебування та переміщення людей.

9.2.2 Штучне освітлення виробничих, службових і допоміжних приміщень, а також місць роботи на відкритому просторі території порту повинно задовольняти вимоги ДБН В.2.5-28:2006 і розділу 6 "Електричне освітлення" Правил улаштування електроустановок, затвердженого [наказом Міністерства палива та енергетики України від 09.03.2006](#).

9.2.3 Освітленість на робочих місцях у портах, місць роботи на відкритому просторі територій портів повинна відповідати нормам штучного освітлення, розробленим згідно з ДБН В.2.5-28:2006.

9.2.4 Аварійне освітлення варто влаштовувати у приміщеннях і на відкритих просторах у тих випадках, коли воно необхідне для продовження роботи або для евакуації людей у разі раптового відключення робочого освітлення.

9.2.5 У приміщеннях з підвищеною небезпекою застосовується напруга живлення світильників з лампами розжарювання не вище 42 В, а в особливо небезпечних - 12 В.

9.2.6 Не дозволяється використання електросилових мереж для живлення загального робочого, аварійного та евакуаційного освітлення.

9.2.7 Живлення світильників робочого та аварійного освітлення у виробничих і допоміжних приміщеннях, а також на територіях, що освітлюються, повинно бути від різних незалежних джерел.

9.2.8 У разі раптового відключення робочого освітлення світильники аварійного та евакуаційного освітлення повинні включатися автоматично.

9.2.9 У виробничих приміщеннях очищення світильників повинно проводитися не рідше двох разів на місяць, а в приміщеннях із значними виділеннями пилу, диму і кіптю - не рідше чотирьох разів на місяць.

9.2.10 Для очищення освітлювальної арматури, а також для заміни перегорілих електроламп повинні використовуватися пристрої або пристосування, що забезпечують безпеку цих робіт.

10 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ОБСЛУГОВУВАННЯ СУДЕН І ПЛАВЗАСОБІВ НА АКВАТОРІЇ ПОРТУ, СУДНОПЛАВНИХ І ПОРТОВИХ ГІДРОТЕХНІЧНИХ СПОРУД

Під час виконання робіт з очищення акваторії, проведення буксирних робіт, робіт з бункерування суден рідким паливом, перевезення людей по воді, доставки на судна та зняття з них лоцманів тощо слід керуватися нормативними актами для працівників суден портового і службово-допоміжного флоту.

10.1 Вимоги безпеки під час швартовних операцій

10.1.1 До початку швартовних операцій необхідно перевірити наявність і справність відбійних пристроїв, готовність швартовних тумб і чистоту причалу, забезпеченість швартовної бригади необхідним інвентарем і пристосуваннями (рятувальні жилети, захисні каски, багри, рятувальні круги), а також забезпечити розміщення порталних кранів за схемою, що забезпечує безпечне проведення швартовних робіт і цілісність берегових механізмів і суден, що швартуються.

10.1.2 Швартовні тумби на причалі повинні бути пофарбовані та пронумеровані, на них повинний вказуватися номер причалу.

10.1.3 Майданчики біля швартовних тумб і кнехтів повинні бути вільними від сторонніх предметів, неслизькими та достатніми для забезпечення безпечного проведення робіт.

10.1.4 Перед проведенням швартовних операцій командний склад, який керує роботами, і члени екіпажу повинні зайняти місця згідно з судовим розкладом з швартовних операцій у спеціальному одязі, спеціальному взутті, захисних касках та рятувальних жилетах.

10.1.5 Особам, які не зайняті швартовними роботами, під час здійснення цієї операції не дозволяється перебувати в районі виконання швартовних робіт.

10.1.6 Швартовні роботи повинні виконуватися тільки в разі надійного захисту судна за допомогою кранців.

10.1.7 Застосовувати кранці з коротким кінцем, що вимагає витягування рук за борт, не дозволяється.

10.1.8 Усі вантажні стріли та інші предмети й обладнання, що виступають за борт, перед початком швартовних операцій мають бути завалені на палубу та розкріплені.

10.1.9 Ілюмінатори та лацпорти під час швартовних операцій повинні бути задраєні.

10.1.10 Під час підготовки до швартовної операції швартовні кінці завчасно розносяться по палубі та приводяться до готовності кидальні кінці, кранці, стопори.

10.1.11 Механізми, що працюють, повинні знаходитися під наглядом осіб, які виконують роботи, пов'язані з проведенням швартовних операцій. Між містком і швартовними бригадами має бути налагоджений надійний телефонний або радіозв'язок.

10.1.12 Перед подачею кидального кінця обов'язково повинен бути попереджувальний сигнал "Бережися".

Грузило кидального кінця повинно мати м'яке обплітання.

10.1.13 Для подачі попереджувального сигналу під час використання лінеметального пристрою повинні застосовуватися суднові звукопідсилювальні засоби (електромегафон, суднова трансляція тощо).

10.1.14 Підбирати швартовний канат дозволяється тільки після підтвердження з місця, куди його подано, про те, що канат закріплений і чистий.

10.1.15 У разі завезення швартовного каната шлюпкою або моторним катером на них повинна бути набрана для вільного попускання достатня кількість шлагів каната. Ходовий кінець завезеного каната повинен бути закріплений у шлюпці так, щоб його можна було швидко віддати.

10.1.16 Між швартовним катером та судном повинен підтримуватися телефонний або радіозв'язок.

10.1.17 Швартовні троси із суден повинні прийматися на швартовний катер тільки за допомогою провідника.

10.1.18 Під час прийняття швартовного троса знаходження швартовного катера в районі якірних ключів суден не дозволяється.

10.1.19 Під час завезення швартовного кінця перебувати в кормовій частині катера не дозволяється.

10.1.20 Завезений швартовний трос повинний подаватися на причал або швартовну бочку тільки за допомогою провідника. Всі дії із приймання швартовного троса зі швартовного катера повинні виконуватися матросами за командою капітана швартовного катера.

10.1.21 Управляти швартовними катерами під час виконання швартовних робіт повинні особи командного складу, що мають диплом судноводія.

10.1.22 Проводити роботи швартовними катерами в разі вітру силою 7,5 - 9,8 м/с і хвилюванні моря понад 1,25 м не дозволяється.

10.1.23 Огони сталевих тросів у місцях пробивань повинні бути надійно обплетені.

10.1.24 Під час роботи зі сталевими швартовними тросами повинен застосовуватися ланцюговий стопор, що складається з відрізка ланцюга з короткими ланками

довжиною 2 - 4 м, калібру близько 10 мм. Один кінець ланцюга має кріпитися на палубі за рим або кнехт. До ходового кінця ланцюгового стопора повинен бути прикріплений надійний рослинний канат довжиною не менше 1,5 м. Ланцюг повинен накладатися стопорним вузлом і наступними 3 - 4 шлагами за напрямком тяги.

10.1.25 Під час роботи з рослинними та капроновими канатами повинні застосовуватися стопори з рослинного каната. Застосовувати ланцюгові стопори для стопоріння рослинних і синтетичних канатів не дозволяється.

10.1.26 Міцність і надійність стопорів необхідно перевіряти зовнішнім оглядом до початку швартовних операцій.

10.1.27 У разі використання капронових канатів необхідно перевірити якість і наявність сертифікатів кожного з них. Використання канатів без сертифікатів не дозволяється.

10.1.28 Перед використанням капронового каната як швартовного кінця необхідно зробити його розкручування з метою звільнення від підвищеного закручування.

10.1.29 Під час закладення огона кінець капронового каната пропускається у шматок парусинового шланга довжиною, що дорівнює довжині огона. У разі його відсутності огон обшивається парусиною.

10.1.30 Під час вибирання капронового каната через барабан швартовного механізму для запобігання прослизанню варто накладати не менше п'яти шлагів. Вибирання каната необхідно робити рівномірно.

10.1.31 Під час швартовних операцій на кнехти накладаються не менше восьми шлагів капронового каната, при цьому верхні шлагги кріпляться схватками з рослинного шкерта.

10.1.32 Під час проведення швартовних операцій не дозволяється:

попускати або вибирати швартовні канати без команди особи, яка керує швартовними операціями;

одній людині одночасно керувати швартовним механізмом і вибирати з турочки цього механізму канат;

накладати додаткові шлагги каната на барабан швартовного механізму під час його обертання;

затримувати руками або ногами канат, що швидко попускається;

перебувати поблизу та на лінії напрямку каната, що вибирається або попускається, а також стояти біля кіпових планок і роульсів;

підбирати завезений шлюпкою швартовний канат до визволення та відходу від нього шлюпки в безпечне місце;

вибирати або попускати швартовний канат під час знаходження на швартовній бочці людини;

переходити людям із судна на причал і зворотно або з судна на судно до закінчення швартування;

застосовувати сталеві троси для швартування танкерів, що перевозять рідке паливо;

тримати руки на планширі фальшборту, а також опускати руки та перегинатися через фальшборт;

протягувати швартовні кінці через клюзи без застосування спеціальних гаків;

попускати швартовні канати безпосередньо з бухт і з в'юшок;

накладати одночасно на кнехт огон і шлагги швартовного каната.

10.1.33 Під час вибирання та попускання канатів необхідно:

стежити за навантаженням механізму та вчасно змінювати режим роботи, не допускаючи перевантаження;

стежити за натягом канатів і вчасно регулювати швидкість їх вибирання та попускання, не допускаючи утворення кілочок (петель) тощо.

10.1.34 Після закінчення швартовних операцій усі зайві канати повинні бути прибрані, а швартовні механізми виключені.

10.1.35 На шлагги канатів, закріплених за кнехти, повинні бути накладені схватки з рослинного шкерта.

10.1.36 Після закінчення всіх швартовних робіт особа з числа командного складу, яка відповідає за їх виконання, повинна залишити свою дільницю останньою, при цьому вона повинна переконатися у правильності виконання операції та відсутності людей біля небезпечних місць.

10.2 Вимоги безпеки до судноплавних та портових гідротехнічних споруд

10.2.1 Судноплавні та портові гідротехнічні споруди повинні утримуватися в належному технічному стані.

10.2.2 Адміністрацією морських рибних портів здійснюється нагляд за технічним станом гідротехнічних споруд, контроль за зміною їх технічного стану та забезпечення придатності до безаварійної експлуатації протягом терміну служби, що включає:

своєчасне виявлення дефектів і умов, які сприяють їх появі;

перевірку відповідності показників технічного стану ГТС встановленим вимогам;

оцінку технічного стану і визначення фізичного зносу ГТС;

реєстрацію й облік результатів перевірок технічного стану ГТС;

перевірку відповідності фактичного режиму експлуатації передбаченому проектом або встановленому в процесі експлуатації тощо.

11 ВОДОЛАЗНІ РОБОТИ

11.1 Під час виконання водолазних робіт у морських рибних портах повинні виконуватися вимоги Єдиних правил безпеки праці на водолазних роботах, затверджених Міністерством рибного господарства СРСР, 1981 (НПАОП 45.24-1.06-81), Єдиних правил безпеки на водолазних роботах (РД 31.84.01-90). Частина 1. Правила водолазної служби. Частина 2. Медичне забезпечення водолазів, затверджених Міністерством охорони здоров'я СРСР, 1990 (НПАОП 45.24-1.07-90), а також вимоги цих Правил.

11.2 Водолазні роботи в морських рибних портах повинні виконуватися за наявності необхідної водолазної техніки та водолазного персоналу, допущеного до проведення і забезпечення водолазних робіт у встановленому порядку.

11.3 Усі водолазні роботи, крім рятувальних, повинні виконуватися за нарядами-допусками.

11.4 Складні підводно-технічні, вибухові, суднопідіймальні та інші види робіт з використанням праці водолазів повинні проводитися за проектами, у яких повинні бути передбачені заходи щодо забезпечення безпеки праці водолазів.

11.5 Допуск осіб до проведення та забезпечення водолазних робіт повинен здійснюватися тільки після підтвердження водолазною кваліфікаційною комісією (далі - ВКК) їх кваліфікації, а водолазів, крім того, після перевірки водолазною медичною комісією (далі - ВМК) стану здоров'я.

11.6 Щорічно наказом адміністрації порту:

на підставі висновку ВКК і ВМК повинен бути визначений список працівників, допущених до водолазних спусків, із зазначенням виду водолазного спорядження та характеру робіт, керівництва водолазними роботами та спусками, обслуговування конкретних видів водолазної техніки та медичного забезпечення водолазних робіт і спусків, глибин занурення, встановлених працівникам, які допущені до водолазних спусків.

11.7 Перед початком водолазних робіт наказом (розпорядженням) адміністрації порту повинні бути визначені керівник водолазних робіт, керівник (керівники) водолазних спусків, склад водолазної групи, працівники, які забезпечують водолазні роботи та здійснюють їх медичне забезпечення, передбачено матеріально-технічне забезпечення водолазних робіт.

11.8 До початку водолазних робіт на судні або об'єкті порту керівник робіт повинен організувати постійне спостереження за гідрометеорологічними умовами в районі робіт, розробити заходи щодо забезпечення безпеки праці водолазів, погоджені з капітаном судна або адміністрацією порту, на об'єктах якого проводяться водолазні роботи, з якими під час проведення робіт повинен бути встановлений постійний зв'язок.

11.9 Керівник водолазних робіт повинен ознайомити водолазний склад з проектом (планом) і нарядом-завданням на виконання водолазних робіт.

11.10 Про початок водолазних робіт керівник водолазних робіт повинен сповістити органи портового нагляду та виробництва, розташовані в районі робіт, виробнича діяльність яких може вплинути на безпеку праці водолазів.

11.11 Водолазні спуски з борту спеціальних суден повинні проводитися за умови хвилювання не більше зазначеного у формулярі даного судна.

Спуски з борту інших суден і плавзасобів, а також берегових об'єктів повинні проводитися у разі хвилювання біля місця робіт не більше 0,75 м.

12 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ДО ВИРОБНИЧИХ ПРОЦЕСІВ НА БЕРЕГОВІЙ ТЕРИТОРІЇ ПОРТУ

12.1 Загальні положення

12.1.1 Виробничі процеси в морських рибних портах повинні відповідати вимогам ГОСТ 12.3.002-75* "ССБТ. Процессы производственные. Общие требования безопасности", затвердженого постановою Державного комітету стандартів Ради Міністрів СРСР від 25.04.75 N 1064 (вид. 1991 р., із змінами та доповненнями).

12.1.2 Режими виробничих процесів повинні забезпечувати:

безвідмовну дію технологічного устаткування та засобів захисту працівників протягом термінів, що визначаються нормативно-технічною документацією;

систему контролю й управління технологічним процесом, що забезпечує захист працюючих й аварійне вимкнення виробничого устаткування;

погодженість операцій технологічних процесів, що унеможливають виникнення небезпечних і шкідливих виробничих факторів;

можливість використання необхідних засобів індивідуального і колективного захисту від впливу небезпечних і шкідливих виробничих факторів;

унеможливлення виникнення вибухо- і пожежонебезпеки;

своєчасне одержання інформації щодо виникнення небезпечних і шкідливих виробничих факторів на окремих технологічних операціях;

режим праці та відпочинку з метою запобігання психофізіологічним шкідливим виробничим факторам та зниження тяжкості праці.

12.1.3 У приміщеннях із можливим виділенням у робочу зону шкідливих і вибухопожежонебезпечних парів, газів і пилу має бути організований систематичний контроль за їх концентрацією в повітрі робочої зони за допомогою газоаналізаторів та інших контрольно-вимірювальних приладів.

12.2 Вимоги безпеки під час експлуатації нафтобаз порту

12.2.1 Територія, приміщення, насосні, причали

12.2.1.1 Територія і приміщення нафтобази рибного порту повинні задовольняти вимоги ВБН В.2.2-58.1-94 "Проектування складів нафти і нафтопродуктів з тиском насичених парів не вище 93,3 кПа", затверджених наказом Державного комітету України по нафті і газу від 18.03.94 N 133 (із змінами та доповненнями).

12.2.1.2 Виробничі та підсобні приміщення, установки, споруди, причали і склади нафтобаз повинні бути забезпечені первинними засобами пожежогасіння та пожежним інвентарем відповідно до нормативних актів з пожежної безпеки.

12.2.1.3 У якості місцевого освітлення, у тому числі аварійного, нафтобази, нафтосховищ, естакад і причалів повинні застосовуватися стаціонарні та переносні прожектори і світильники у вибухобезпечному виконанні.

12.2.1.4 На території нафтобази в місцях, заборонених для проїзду автомашин, тракторів, мотоциклів й іншого транспорту, повинні бути вивішені попереджувальні написи. Рух транспорту без іскрогасників по дорогах і проїздах нафтобази не дозволяється.

12.2.1.5 У разі виявлення загазованості повітря робота повинна бути негайно припинена, а працівники виведені з небезпечної зони до усунення причини появи газу та ретельного провітрювання приміщень.

12.2.1.6 Приміщення, де виконується регенерація масел, повинно бути обладнано вентиляційними установками.

12.2.1.7 Працювати з легкозаймистими нафтопродуктами в синтетичному одязі, що може викликати іскроутворення, не дозволяється.

12.2.1.8 На всій території нафтобази курити не дозволяється. Для куріння передбачаються кімнати, які обладнуються в окремих ізольованих приміщеннях, що віддалені від пожежо- і вибухонебезпечних об'єктів.

12.2.2 Відбирання проб нафтопродуктів

12.2.2.1 Відбирання проб нафтопродуктів необхідно робити стоячи з навітряного боку (спиною до вітру), щоб уникнути вдихання шкідливих парів і газів. У разі відбору проб з верхніх люків резервуарів заходити за межі огороження верху резервуара або за огороження перехідного трапа не дозволяється.

12.2.2.2 З метою уникнення отруєння шкідливими парами і газами, що виділяються, під час відбирання проб нафтопродукту не дозволяється низько нахилитися до горловини вимірною люка, кришка якого після відбирання проби повинна бути закрита. Закривати кришку слід обережно, не допускаючи падіння й удару її об горловину.

12.2.2.3 Використання скляного та відкритого посуду для перенесення горючих нафтопродуктів не дозволяється.

12.2.3 Наливання і зливання нафтопродуктів

12.2.3.1 Наливання в резервуари легкозаймистих нафтопродуктів струменем, що вільно падає, не дозволяється. Накачування в резервуари повинно проводитися обов'язково під рівень наявної в резервуарі рідини.

12.2.3.2 Під час зливання і наливання нафтопродуктів першого і другого розрядів корпус цистерн, а також металевий наконечник шланга повинні бути заземлені.

12.2.3.3 Зливання і наливання нафтопродуктів першого і другого розрядів під час грози не дозволяється.*

---

* Примітка. До першого розряду нафтопродуктів відносяться бензин, лігроїн, бензол, сира нафта; до другого - гас, дизельне паливо (легке), масла (легкі); до третього - дизельне паливо (важке), мазут, мастила.

12.2.4 Паливна лабораторія

12.2.4.1 Установка газогенераторів для лабораторних потреб дозволяється тільки в ізольованому приміщенні, що відділене від робочих приміщень брандмауерами і має окремий вихід назовні.

12.2.4.2 Приміщення лабораторії повинно бути обладнане загальнообмінною припливно-витяжною вентиляцією та місцевими витяжками з витяжних шаф.

12.2.4.3 Приміщення, де проводяться роботи з особливо шкідливими й отруйними речовинами, а також у газогенераторному відділенні, повинні мати самостійні припливно-витяжні вентиляційні установки.

12.2.4.4 Усі роботи, пов'язані з виділенням шкідливих отруйних вогнебезпечних парів і газів, повинні проводитися тільки у витяжних шафах з відсмоктуванням з нижньої та верхньої зон закритого простору.

12.2.4.5 Витяжні шафи для роботи з особливо шкідливими речовинами повинні мати самостійні вентиляційні установки.

12.2.5 Збереження нафтопродуктів у тарних складах

12.2.5.1 Збереження легкозаймистих нафтопродуктів у тарних складах допускається тільки в металевій тарі.

12.2.5.2 Підлога тарних складів повинна бути з негорючих матеріалів, що не вбирають нафтопродукти.

12.2.5.3 Спільне збереження в тарних сховищах легкозаймистих і горючих рідин у тарі допускається за умови, якщо:

приміщення, у яких зберігаються легкозаймисті та горючі рідини, розділені між собою стінами без прорізів;

легкозаймистих або горючих рідин не більше 50 м³.

12.2.5.4 Тарні сховища нафтопродуктів повинні бути обладнані загальнообмінною природною вентиляцією. Ці приміщення не повинні опалюватися.

12.2.5.5 Збереження нафтопродуктів у тарі на відкритих майданчиках допускається тільки для горючих рідин, що мають температуру спалаху парів вище 45° С. По периметру майданчика повинні бути улаштовані кювети з нафтовловлювачами для відводу стічних вод.

13 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ДО УСТАТКУВАННЯ

13.1 Виробниче устаткування й обладнання морських рибних портів повинні відповідати вимогам ГОСТ 12.2.003-91 "ССБТ. Оборудование производственное. Общие требования безопасности", затвердженого та введеного в дію постановою Державного комітету СРСР з управління якістю продукції та стандартів від 06.06.91 N 807, ГОСТ 12.2.049-80 "ССБТ. Оборудование производственное. Общие эргономические требования", затвердженого та введеного в дію постановою Державного комітету СРСР зі стандартів від 17.07.80 N 3679, ГОСТ 12.2.064-81 "ССБТ. Органы управления производственным оборудованием. Общие требования безопасности", затвердженого та введеного в дію постановою Державного комітету СРСР зі стандартів від 11.11.81 N 4884, СНиП 3.05.05-84 "Технологическое оборудование и технологические трубопроводы", затверджених постановою Державного комітету СРСР у справах будівництва від 07.05.84 N 72, Правил улаштування електроустановок, затверджених Міністерством енергетики та електрифікації СРСР 06.07.84 (видання шосте, з переробками та доповненнями наступних років) (далі - ПУЕ), експлуатаційної документації заводів-виготовлювачів і цих Правил.

13.2 Трубопроводи пари та гарячої води повинні відповідати вимогам Правил будови і безпечної експлуатації трубопроводів пари та гарячої води, затверджених [наказом Комітету по нагляду за охороною праці України від 08.09.98 N 177](#), зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 07.10.98 за N 636/3076 (із змінами та доповненнями) (НПАОП 0.00-1.11-98).

13.3 Усі теплові апарати, паропроводи, устаткування, що випромінює тепло, повинні мати ефективну та надійну теплову ізоляцію згідно з вимогами СНиП 2.04.14-88 "Тепловая изоляция оборудования и трубопроводов", затверджених постановою Державного будівельного комітету СРСР від 09.08.88 N 155. Температура зовнішніх поверхонь устаткування, що випромінює тепло, не повинна перевищувати 45° С.

13.4 Усі машини та апарати, що працюють під тиском понад 0,07 МПа (0,7 кгс/см²), за конструкцією, матеріалами, розрахунком міцності, оформленням реєстрації, проведенням періодичних оглядів і випробувань повинні відповідати вимогам Правил будови і безпечної експлуатації посудин, що працюють під тиском, затверджених [наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 18.10.94 N 104](#) (із змінами та доповненнями) (НПАОП 0.00-1.07-94).

13.5 Холодильні установки повинні відповідати вимогам Правил будови і безпечної експлуатації аміачних холодильних установок, затверджених Державним комітетом Ради Міністрів СРСР з питань продовольства 27.09.90, і Правил будови і безпечної

експлуатації фреонових холодильних установок, затверджених Державним агропромисловим комітетом СРСР 27.02.88 (НПАОП 0.00-1.51-88).

13.6 Котельні установки повинні відповідати вимогам Правил будови і безпечної експлуатації парових і водогрійних котлів, затверджених наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26.05.94 N 51 (із змінами та доповненнями) (НПАОП 0.00.1.08-94), Правил будови і безпечної експлуатації парових котлів з тиском пари не більше 0,07 МПа (0,7 кгс/см²), водогрійних котлів і водопідігрівачів з температурою нагріву води не вище 115° С, затверджених [наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 23.07.96 N 125](#), зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 05.11.96 за N 655/1680 (із змінами та доповненнями) (НПАОП 0.00-1.26-96).

13.7 Будова та експлуатація устаткування, що експлуатується з використанням газу, повинні відповідати вимогам Правил безпеки систем газопостачання України, затверджених [наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 01.10.97 N 254](#), зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 15.05.98 за N 318/2758 (НПАОП 0.00-1.20-98).

13.8 Компресорне устаткування повинно відповідати вимогам ГОСТ 12.2.016-81 "ССБТ. Оборудование компрессорное. Общие требования безопасности", затвердженого та введеного в дію постановою Державного комітету СРСР зі стандартів від 11.11.81 N 4885 (із змінами та доповненнями), і вимогам Правил будови і безпечної експлуатації стаціонарних компресорних установок, повітропроводів і газопроводів, затверджених Державним комітетом з нагляду за безпечним веденням робіт у промисловості і гірничого нагляду при Раді Міністрів СРСР 07.12.71 (НПАОП 0.00-1.13-71).

13.9 Вентиляційні системи устаткування повинні відповідати вимогам ГОСТ 12.4.021-75 "ССБТ. Системы вентиляционные. Общие требования", затвердженого та введеного в дію постановою Державного комітету стандартів Ради Міністрів СРСР від 13.11.75 N 2849 (із змінами та доповненнями).

13.10 Гідроприводи та мастильні системи устаткування повинні відповідати вимогам ГОСТ 12.2.086-83* "ССБТ. Гидроприводы объемные и системы смазочные. Общие требования безопасности к монтажу, испытаниям и эксплуатации", затвердженого та введеного в дію постановою Державного комітету СРСР зі стандартів від 05.01.83 N 1 (із змінами та доповненнями).

13.11 Технологічне устаткування, якщо того потребує технологічний процес, повинно бути забезпечене необхідними контрольно-вимірювальними приладами. Вимоги безпеки до влаштування та експлуатації контрольно-вимірювальних приладів і автоматичних пристроїв наведені в розділі 17 цих Правил.

13.12 Транспортне устаткування та всі апарати, що порошать, повинні закриватися у місцях виділення пилу щільними кожухами і мати вбудовані в устаткування аспіраційні та витяжні вентиляційні системи, що заблоковані з пусковими пристроями.

13.13 Обертів та рухомі частини устаткування, приводних механізмів, двигунів повинні бути надійно огорожені відповідно до ГОСТ 12.2.062-81* "ССБТ. Оборудование производственное. Ограждения защитные", затвердженого та введеного в дію постановою Державного комітету СРСР зі стандартів від 30.10.81 N 4772 (із змінами та доповненнями), або розташовані так, щоб унеможливити травмування обслуговувального персоналу.

Огородження і запобіжні пристосування не повинні зменшувати освітленість робочого місця, посилювати шум, створюваний рухомими частинами устаткування, та підвищувати його вібрацію.

13.14 Робочі місця повинні бути організовані з урахуванням вимог ГОСТ 12.2.061-81 "ССБТ. Оборудование производственное. Общие требования безопасности к рабочим местам", затвердженого та введеного в дію постановою Державного комітету СРСР зі стандартів від 11.11.81 N 4883.

13.15 Розміщення робочих місць має бути поза зоною пересування механізмів, руху вантажів і забезпечувати зручність спостереження за операціями, що виконуються, й управління ними.

13.16 Виробниче устаткування повинно відповідати вимогам безпеки під час монтажу (демонтажу), експлуатації, ремонту, транспортування. Експлуатація устаткування в несправному стані не дозволяється.

14 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ДО ВАНТАЖОПІДЙІМАЛЬНОГО, ТРАНСПОРТНОГО УСТАТКУВАННЯ, МАШИН І МЕХАНІЗМІВ

14.1 Загальні вимоги

14.1.1 У морських рибних портах установа, монтаж, уведення в експлуатацію, робота, ремонт вантажопідйимального і транспортного устаткування та машин, їх складових частин, а також вантажозахоплювальних органів, пристроїв повинні здійснюватися згідно з вимогами Правил будови і безпечної експлуатації вантажопідйимальних кранів, затверджених наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 20.08.2002 N 409 (НПАОП 0.00-1.03-02), СНиП III-4-80* "Техника безопасности в строительстве", затверджених постановою Державного будівельного комітету СРСР від 09.06.80 N 82 (вид. 1989 р., із змінами та доповненнями) (НПАОП 45.2-7.02-80), ГОСТ 12.2.022-80* "ССБТ. Конвейеры. Общие требования безопасности", затвердженого постановою Державного комітету СРСР зі стандартів від 05.09.80 N 4576 (із змінами та доповненнями).

14.1.2 Підіймання або переміщення підйимально-транспортними машинами вантажів з вагою, що перевищує їх граничнодопустиму вантажопідйомність, не допускається.

14.1.3 Запобіжні огороження, зняті на час ремонту або контрольного огляду, повинні бути встановлені на місце до початку експлуатації.

Не дозволяється робота підйимально-транспортних машин без установлених на місце та закріплених огорожень і заземлень.

14.1.4 Під час роботи підйимально-транспортних машин не дозволяється проводити ремонт, огляд, регулювання і змащення механізмів.

14.1.5 На підйимально-транспортних машинах повинні бути позначені: реєстраційний номер, вантажопідйомність і дата наступного технічного огляду.

14.1.6 Крани змінної вантажопідйомності повинні мати покажчики вильотів і відповідних їм вантажопідйомностей.

14.1.7 Для живлення електричних ланцюгів дистанційного управління портових механізмів допускається напруга не вище 36 В. Корпуси приладів управління (кнопкових реєстрів) повинні виготовлятися з ізолювального матеріалу. Проводи повинні бути захищені від механічних пошкоджень.

14.1.8 Під час дистанційного управління портовими механізмами частини їх, що можуть опинитися під напругою, повинні бути надійно заземлені або занулені.

14.1.9 Вантажопідйимальні суднові крани та лебідки з механічним або електричним приводом повинні забезпечувати плавне підймання та спускання вантажу та бути обладнані:

гальмовим пристроєм замкнутого типу, що дозволяє зупинити вантаж на будь-якій висоті;

пристроєм регулювання швидкості підймання та опускання вантажу.

На судових кранах, окрім того, повинно бути передбачено установку гальм біля поворотних механізмів.

14.1.10 На кожному судовому крані, лебідці та стрілі повинні бути нанесені ясні та чіткі написи щодо допустимого робочого навантаження. Усі блоки, гаки й інші відповідальні деталі вантажопідйимального пристрою повинні мати клеймо випробування з зазначенням допустимого безпечного робочого навантаження.

14.2 Крани берегові

14.2.1 Вантажопідйимальні крани повинні бути стійкими в робочому та неробочому станах з кожним положенням стріли, передбаченим режимом експлуатації.

14.2.2 Вантажопідйимальні машини, керовані з кабіни або з пульта управління, повинні бути обладнані звуковим сигнальним приладом, звук від якого добре чути в місцях підймання та опускання вантажу.

14.2.3 Сходи, що ведуть до кабін кранів і на майданчики, повинні бути справними, міцно закріпленими та мати огороження (поручні).

14.2.4 На кінцях рейкового шляху вантажопідйимальних машин та їхніх візків повинні бути встановлені упори, розраховані на сприйняття удару та гальмування ходу вантажопідйимальної машини або її візка, що рухається з найбільшим робочим вантажем.

14.2.5 Портальні та баштові крани і перевантажувальні мости повинні бути обладнані анемометром, що автоматично включає сирену в разі досягнення швидкості вітру, за якої повинна бути припинена робота крана.

14.2.6 У разі швидкості вітру від 12,5 до 15,2 м/с і більше робота всіх кранів і суднових стріл повинна бути припинена, за винятком баштових кранів, робота яких повинна бути припинена в разі швидкості вітру від 9,9 до 12,4 м/с. Робота портальних кранів повинна бути припинена в разі швидкості вітру понад 15 м/с.

14.2.7 Швидкість вітру, в разі якої берегові крани повинні бути поставлені на захвати, встановлюється наказом по порту з урахуванням місцевих умов і конструкцій кранів.

14.2.8 Крани, електропостачання яких здійснюється за допомогою гнучкого кабелю, обладнуються кабельним барабаном для автоматичного намотування (змотування) кабелю під час переміщення крана. Ці пристрої повинні бути обладнані обмежниками, що попереджають обрив кабелю у разі повного його змотування.

14.2.9 Підкранові колії, покладені на дерев'яних шпалах і в залізобетонному покритті, повинні бути надійно заземлені, а місця стиків рейок повинні бути з'єднані між собою.

14.2.10 У кабіні крана повинен бути рубильник або автомат, що відключає напругу з тим, щоб усі налагоджувальні роботи на крані могли проводитися у разі вимкненої напруги.

14.2.11 Напруга мережі електроосвітлення й електроопалювальних приладів у кабінах кранів не повинна перевищувати 220 В.

14.2.12 Для ремонтних робіт повинні застосовуватися ручні переносні лампи напругою 12 В зі скляним ковпаком та захисною металевою сіткою.

14.2.13 У разі виявлення несправностей, що перешкоджають безпечній роботі крана, і в разі неможливості їх усунення самотужки машиніст крана, не приступаючи до роботи, повинен зробити відповідний запис у журналі приймання-здавання зміни та доповісти про це працівнику, відповідальному за справний стан і безпечну експлуатацію крана, або працівнику, якому він підлеглий.

14.2.14 Спуск залізничного крана під ухил або рух на підйом дозволяється тільки за допомогою локомотива.

14.2.15 Під час переміщення залізничного крана з вантажем і без нього стріла повинна бути встановлена вздовж дороги. Одночасне переміщення крана та поворот стріли не дозволяється.

14.2.16 Кран обов'язково повинен бути встановлений на додаткові опори, якщо це потрібно за його характеристикою.

14.2.17 Не дозволяється проводити роботи краном під лініями електропередач.

14.2.18 Вантаж, вантажний гак і ланцюгові стропи повинні переноситися краном на висоті не менше 1 м від зустрічних предметів і 2 м від надбудов судна.

14.2.19 Робоче місце машиніста крана повинно бути достатньо освітленим.

14.2.20 Під час підймання та переміщення вантажів краном не допускається, щоб біля вантажу, що піднімається, або в зоні можливого опускання стріли перебували люди, а також під час роботи крана поблизу стіни, колони, штабеля вантажу, залізничного вагона тощо не допускається знаходження стропальника та інших працівників між вантажем і цими предметами. Під час проведення робіт необхідно переконатися у тому, що стріла або вантаж не зачеплять стіни, колони тощо.

14.3 Лебідки

14.3.1 Лебідки повинні встановлюватися на міцному фундаменті та надійно укріплятися, щоб уникнути зсуву під час роботи, або завантажуватися баластом для забезпечення їх стійкості під час дії подвійного робочого навантаження. Баласт повинен бути міцно закріплений на рамі лебідки.

14.3.2 Усі виступні обертові частини вантажної лебідки повинні бути обов'язково закриті огороженнями.

14.3.3 Для безпечної роботи лебідки повинні мати пристрої, що забезпечують негайну зупинку і регулювання для безпечного підймання та спускання вантажу.

14.3.4 Лебідки з електричним приводом повинні бути обладнані гальмами, що автоматично спрацьовують у разі вимикання приводу.

14.3.5 Стаціонарно встановлені лебідки з електричним приводом у крайньому верхньому положенні повинні бути обладнані кінцевим вимикачем.

14.3.6 Лебідки з ручним приводом мають бути обладнані запобіжними рукоятками, конструкція яких допускає підймання або опускання тільки шляхом безперервної дії на рукоятку, у цьому випадку швидкість опускання не повинна перевищувати 0,33 м/с.

14.3.7 Сигнал до початку роботи лебідки або зняття стропів подається сигнальником тільки тоді, коли перевірена якість стропування та укладання вантажу.

14.3.8 Не дозволяється піднімати вантаж, якщо стріли (суднові, стелінги тощо) належним чином не розкріплені відтягненнями.

14.3.9 Стропальнику не дозволяється відтягати вантаж, кантувати (розвертати навколо своєї осі) під час його підймання, переміщення та опускання. Для розвертання довгомірних і громіздких вантажів під час їхнього переміщення або підймання повинні застосовуватися спеціальні відтягнення (канати, гаки, багри) відповідної довжини. Робити ці операції руками не дозволяється.

14.3.10 Хитний вантаж потрібно зупиняти опусканням на причал (палубу тощо).

14.3.11 Під час перерв у роботі електричні пристрої електролебідок повинні бути виключені.

14.3.12 Під час проведення вантажних операцій лебідками не дозволяється піднімати, опускати та переміщати людей.

14.3.13 Лебідки після встановлення, перед уведенням в експлуатацію, а також періодично через кожні 12 місяців повинні підлягати повному технічному огляду.

14.3.14 Статичне випробування лебідок проводиться навантаженням, що перевищує їхнє тягове зусилля під час підймання на 50 %, а динамічне - на 10 %.

14.4 Крани плавучі

14.4.1 Експлуатація плавучих кранів повинна здійснюватися згідно з вимогами Правил щодо обладнання морських суден Регістру судноплавства України, 2003.

14.4.2 У разі швидкості вітру від 5,3 до 7,4 м/с та вище повинні бути вжиті заходи з додаткового кріплення понтонів плавучих кранів до причальної стінки або суден, а під час стоянки кранів на рейді - віддані якорі. Швидкість вітру і хвилювання, під час яких плавучі крани слід додатково кріпити до причалу чи перевести на безпечну стоянку, встановлюються наказом по порту.

14.4.3 Не дозволяється проводити перевантажувальні роботи плавучим краном у разі запасу глибини під днищем менше 0,3 м.

14.4.4 Плавучі крани повинні мати вздовж борту понтона знімні леєрні огороження, установлені на висоті 1,0 - 1,2 м, що оберігають людей від падіння у воду.

14.4.5 Огороження частково можуть зніматися з дозволу кранмейстера під час швартування крана та проведення перевантажувальних робіт. У цьому випадку робота людей біля борту не дозволяється.

Леєри треба негайно встановити на місце, як тільки відпаде необхідність в їхньому знятті.

14.4.6 Кожен плавучий кран повинен мати не менше 2 знімних трапів: один для проходу людей, інший - для переміщення вантажів.

Трапи повинні мати леєрні огороження для безпечного проходу людей.

14.4.7 Виробничі та побутові приміщення на плавучих кранах повинні розміщуватися поза зоною перенесення вантажів.

14.4.8 Під час перевантаження великовагових поїздів плавучим краном із судна або причалу на понтон плавучого крана або плавзасобу та зворотно керувати роботою з переміщення вантажу до борта судна або крайки причалу повинен виконавець робіт, а потім кранмейстер.

14.4.9 Під час перевантаження вантажів із судна на берег за допомогою плавучого крана роботою повинні керувати сигнальники на судні та березі. Якщо машиніст крана не бачить прямих сигналів, то повинен бути поставлений проміжний сигнальник.

14.4.10 Вантаж на палубу плавучих кранів повинен опускатися плавно на заздалегідь покладені підкладки та розподіляти його на палубі необхідно рівномірно, щоб не створювати завищеного в порівнянні з припустимим крену понтона.

14.5 Ліфти

14.5.1 Будова й експлуатація ліфтів, скіпових і ліфтових підйомників повинні відповідати вимогам Правил будови і безпечної експлуатації ліфтів, затверджених [наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 03.11.99 N 208](#) (із змінами та доповненнями) (НПАОП 0.00-1.02-99).

14.5.2 На всіх дверях шахти ліфта з зовнішнього боку повинні бути вивіски або написи, що вказують тип ліфта та його граничне робоче навантаження.

14.5.3 На дверях шахти вантажного ліфта повинен бути напис щодо заборони користування ним для переміщення людей, а на дверях першого поверху або біля них вивішена інструкція щодо порядку користування ліфтом.

14.5.4 Площадка перед дверима шахти і проходи, що ведуть до ліфта, повинні бути вільними та добре освітленими.

14.5.5 Після закінчення роботи ліфт повинен відключатися від живильної мережі, при цьому для ліфтів із суцільним огороженням шахти освітлення, встановлене в шахті, не повинно вимикатися.

14.6 Рибонасосні установки

14.6.1 Перед пуском установки необхідно перевірити наявність огорожень на сполучній муфті, затягування болтів на сполучній муфті та на відповідальних частинах насоса і двигуна; міцність з'єднань, що скріплюють усмоктувальний та нагнітальний шланги та напірну трубу з рибонасосом; заземлення електродвигуна й установки.

14.6.2 Під час роботи рибонасосних установок для запобігання перекиданню або самочинному зміщенню установки під дією власної ваги насоса, двигуна або всмоктувального шланга необхідно ретельно перевірити міцність її закріплення на причалі або судні.

14.6.3 Підймання та опускання всмоктувального шланга рибонасосних установок, установлених на березі, треба виконувати лише за допомогою лебідок, кранів або блоків.

14.6.4 Опускання всмоктувального шланга рибонасосних установок у трюм судна слід проводити лише після попередження про це людей, які працюють у трюмі. У необхідних випадках виконавець робіт повинен видалити людей з трюму.

14.6.5 Установлення великих рибонасосних установок на суднах може бути виконано після відповідних розрахунків з остійності судна.

14.6.6 Робоче місце біля рибонасосної установки повинно утримуватися в чистоті, не захаращуватися бочками з бензином і маслом, рибопромисловим приладдям

тощо.

14.6.7 Залишати без нагляду навіть на короткий час рибонасосну установку, що працює, не дозволяється.

14.7 Машини безперервного транспорту (конвеєри, транспортери, елеватори, рольганги, похилі й гвинтові спуски)

14.7.1 На конвеєрних лініях, що складаються з кількох послідовно встановлених й одночасно працюючих конвеєрів або з конвеєрів у сполученні з іншими машинами, приводи конвеєрів і всіх машин повинні бути заблоковані так, щоб у випадку раптової зупинки якої-небудь машини або конвеєра попередні машини або конвеєри автоматично відключалися, а наступні продовжували працювати до повного розвантаження.

Повинна бути передбачена можливість відключення кожного конвеєра.

14.7.2 Конвеєри малої довжини (до 10 м) у головній і хвостовій частинах повинні бути обладнані аварійними кнопками для зупинки.

Конвеєри великої довжини повинні бути додатково обладнані пристроями для зупинки конвеєра в аварійних ситуаціях з будь-якого іншого місця.

Через конвеєри довжиною понад 20 м, що розміщені на висоті не більше 1,2 м від рівня підлоги до низу найбільш виступних частин конвеєра, у необхідних місцях траси конвеєра повинні бути споруджені містки із суцільними й неслизькими настилами, обгородженими поручнями висотою не менше 1,0 м, для проходу людей й обслуговування конвеєрів.

Ширина містків повинна бути не менше 1,0 м.

14.7.3 У схемі управління конвеєрами повинно бути передбачено блокування, що виключає можливість повторного вмикання привода до ліквідації аварійної ситуації.

14.7.4 На ділянках траси конвеєрів, що перебувають поза зоною видимості оператора з пульта управління, повинна бути встановлена двостороння попереджувальна передпускова звукова або світлова сигналізація, що включається автоматично до вмикання привода конвеєра.

У разі відсутності постійних робочих місць на трасі конвеєра передбачати подачу відповідного сигналу не потрібно.

14.7.5 Пуск машини безперервного транспорту повинен проводитися без вантажу на робочому органі (вхолосту) після загальної перевірки її технічного стану.

14.7.6 Не допускається падіння або розсипання вантажу з конвеєра або машини в місцях передачі вантажу, що транспортується, з одного конвеєра на інший або машину, для чого встановлюються захисно-огороджувальні пристрої.

14.7.7 Зупиняти машину безперервного транспорту необхідно тільки після того, як робочий орган буде повністю звільнений від вантажу. В екстрених випадках зупиняти машину треба негайно.

14.7.8 У разі виявлення несправностей машини безперервного транспорту працівник, який керує машиною, зобов'язаний припинити (або не починати) роботу і повідомити про це виконавця робіт (стивідора).

Робота машини безперервного транспорту може бути відновлена тільки після усунення несправностей.

14.7.9 Пускові пристрої машин безперервного транспорту повинні виключати можливість їх пуску під час ремонту.

Під час ремонтних робіт біля пускових пристроїв вивішуються написи: "Не включати - ремонт".

14.7.10 У місцях перетинання машинами безперервного транспорту залізничних колій повинні бути встановлені відповідні попереджувальні сигнали й огороження внизу конвеєра (суцільний настил або сітка) для унеможливлення падіння предметів і матеріалів, що транспортуються, на залізничну колію, рухомий склад або на робочих складальних бригад.

14.7.11 Електроживлення на пересувні транспортери, конвеєри й елеватори повинно подаватися тільки гнучким шланговим кабелем, захищеним у місцях можливого пошкодження.

Приєднання гнучкого шлангового кабелю до робочої електролінії потрібно виконувати за допомогою закритих і заземлених розподільних щитків (шаф) і сполучних пристроїв.

14.7.12 Переміщення пересувного транспортера, конвеєра, елеватора під напругою не дозволяється.

14.7.13 Місце розвантаження вантажів за допомогою пластинчастого транспортера повинно бути обладнане кожухом для захисту рук та одягу працівника від потрапляння до ланцюга транспортера.

14.7.14 Якщо транспортери розташовані нижче рівня землі (підлоги) у відкритих траншеях, то останні повинні бути обгороджені поруччям висотою не нижче 1 м.

14.7.15 Привод похилих транспортерів повинен мати гальмо, що діє автоматично проти зворотного руху стрічки.

14.7.16 Натяг стрічки транспортера повинен бути вивірений так, щоб унеможлиблювалося сповзання та падіння вантажів.

Не дозволяється регулювати натяг стрічки під час роботи з вантажем.

14.7.17 Металеві листи, що закривають зверху ланцюговий транспортер, повинні бути завжди на своєму місці й відкривання їх допускається тільки у випадках, передбачених інструкцією з обслуговування таких транспортерів.

14.7.18 Ширина бортових настилів по довжині несучої частини ланцюгових транспортерів не повинна бути менше 400 мм.

14.7.19 У кінцевих пунктах ланцюгового транспортера влаштовуються пристосування, що автоматично зупиняють транспортер у разі підходу вантажу до кінця шляху.

14.7.20 Рейковий шлях підвісного транспортера повинен бути жорстким, не мати виступів і зазорів у місцях з'єднання рейок.

14.7.21 Підвісні гаки та захвати для кріплення вантажів, які переміщуються на підвісному транспортері, не повинні допускати зіскакування або перевертання вантажів.

14.7.22 У місцях набігання робочого органу транспортера на барабан (приводний, натяжний або що відхиляє) і в місцях об'єднання секцій транспортера необхідно встановлювати огороження.

14.7.23 Кут нахилу транспортерів повинен бути таким, щоб переміщуваний вантаж не скочувався назад.

14.7.24 У місцях розвантаження пластинчастого транспортера необхідно влаштовувати приймальні механізми або пристрої, що виключають травмування працівників ланцюгом.

14.7.25 У разі наявності приямка в місці завантаження конвеєра його необхідно закривати решітками.

14.7.26 Обслуговування зворотної гілки конвеєра, що проходить нижче рівня підлоги (землі), повинно здійснюватися через тунелі або траншеї з проходом шириною не менше 1 м. Відкриті траншеї повинні бути обнесені поручнями висотою не менше 1 м.

14.7.27 Якщо конвеєр має високо розташовані горизонтальні гілки, то для догляду за ним повинні бути влаштовані проходи шириною не менше 0,9 м з поручнями не нижче 1 м і суцільним захиттям по низу висотою не менше 15 см. Доступ до гілок повинен здійснюватися за допомогою стаціонарних похилих сходів, обладнаних поручнями.

14.7.28 У вертикальній частині конвеєра повинні бути пристрої, що унеможливають падіння стрічки конвеєра в разі її розриву.

14.7.29 Поблизу довгих відкритих і закритих (у тунелях, траншеях тощо) конвеєрних ліній через кожні 10 м повинні бути встановлені кнопки "Стоп" яскраво-червоних кольорів, а також розетки для підключення 12-вольтного освітлення під час ремонту та огляду.

14.7.30 Під час подавання вантажів на конвеєр спускними лотками або пересипними воронками вживаються заходи, що унеможливають падіння вантажів з конвеєра.

14.7.31 Елеватори для сипучих вантажів повинні бути закриті міцними кожухами, що не пропускають пил.

14.7.32 Елеватори повинні мати пристрої, що унеможливлють падіння ланцюга або стрічки в разі її обриву.

14.7.33 До площадок елеватора повинні бути встановлені стаціонарні сходи. Оглядові вікна елеватора під час роботи повинні бути щільно закриті.

14.7.34 Пуск елеватора дозволяється тільки з одного місця за умови обов'язкової подачі про це сигналу.

14.7.35 Поблизу башмака та головки елеватора повинні бути кнопки "Стоп" яскраво-червоного кольору.

14.7.36 Башмак і головку елеватора потрібно зв'язувати між собою та з місцем пускового пристрою сигналізацією. У курних або сирих місцях сигналізувати можна за допомогою ручного дзвінка тощо.

14.7.37 Для обслуговування головки елеватора повинно бути влаштовано площадку з поручнями.

14.7.38 До пристосувань для регулювання натягу тягового органу (ланцюгів або стрічок) елеватора повинен бути забезпечений зручний доступ. Застосування вантажних натяжних пристроїв не дозволяється.

14.7.39 Вантаж, що переміщується рольгангом, повинен спиратися площею дотику не менше чим на три ролики, а його ширина не повинна бути більше ширини стола.

Рольганги на закругленнях у кінців повинні бути обладнані металевими бортами висотою не менше 6 см.

14.7.40 На лінії рольгангів, у місцях, де для працівників необхідні проходи, повинні бути влаштовані перехідні містки або розриви шириною не менше 600 мм, що закриваються в бік проти руху відкидними секціями рольгангів на завісах. Щоб полегшити відкривання, секції варто обладнувати противагами.

14.7.41 Для передавання важких вантажів з рольганга на робоче місце потрібно мати відповідні пристосування у вигляді різних підймальних пристроїв, відкидних секцій рольганга тощо.

14.7.42 Під час переміщення вантажів вручну висота рольганга не повинна перевищувати 1100 мм, а вага переміщуваного вантажу не повинна бути більшою 0,5 т. Для супроводу вантажів повинні передбачатися проходи шириною від 900 до 1100 мм.

14.7.43 Проводити роботи, стоячи на полотні рольганга, не дозволяється.

14.7.44 Вантажі (діжки, бочки), що можуть скочуватися з рольганга під час руху, необхідно встановлювати на спеціальні настили чи укладати у спеціальну тару (піддони, ползки з бортами тощо), якщо ролики не мають спеціального двоконусного профілю.

14.7.45 На приводних рольгангах з кутом підйому до 4° безпеку переміщення вантажів необхідно досягати суцільним завантаженням його робочого полотна.

14.7.46 Використання рольганга в разі неповного комплекту роликів або несправності частини їх не дозволяється.

14.7.47 Похилі та гвинтові спуски повинні бути міцної конструкції, забезпечувати плавне, без ударів, пересування вантажів ковзанням та повинні мати висоту бортів, що виключає можливість падіння вантажів убік, але не менше 2/3 висоти найбільш часто переміщуваних вантажів.

14.7.48 Не дозволяється перебувати на приймально-розвантажувальній площадці похилих або гвинтових спусків.

14.7.49 У разі швидкості руху вантажу по похилих спусках понад 1 м/с повинні бути встановлені поглиначі швидкості (амортизатори, зустрічні ухили тощо).

14.7.50 Спускні лотки, що застосовуються для переміщення тарних, кускових і сипучих вантажів, повинні мати міцну конструкцію. Розміри лотків, міцність дощок і висота бортів повинні відповідати вазі та габариту вантажу, а кут нахилу - виду вантажу та стану поверхні лотка. Для вантажів, що сильно порошокать, повинні застосовуватися закриті лотки.

14.8 Машини внутрішнього портового безрейкового транспорту

14.8.1 Загальні положення

14.8.1.1 Дозволяється випускати на лінію тільки справний транспорт після проходження технічного огляду згідно з Правилами проведення технічного огляду технологічних транспортних засобів, що не підлягають експлуатації на вулично-дорожній мережі загального користування, затвердженими [наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 10.09.2004 N 200](#) (НПАОП 0.00-1.37-04).

14.8.1.2 Внутрішній портовий безрейковий транспорт повинен працювати тільки на території з рівним і міцним покриттям, що забезпечує безпечну роботу транспорту з вантажем.

14.8.1.3 На час навантаження і розвантаження всіх видів транспорту за допомогою кранів та інших механізмів водії зобов'язані відходити від свого робочого місця і перебувати поза зоною переміщення вантажів до закінчення перевантажувальної операції.

14.8.1.4 Водії повинні зайняти своє місце та почати рух лише після того, як переконалися в правильності укладання вантажу, що виключає можливість його падіння під час транспортування.

14.8.1.5 Усі машини внутрішнього портового безрейкового транспорту повинні бути обладнані звуковими сигналами.

14.8.1.6 Рух машин на відстані ближче 1 м від крайки причалу або крайки рампи складу не дозволяється.

14.8.1.7 Робота машин на гусеничному ході на причалах, пірсах та естакадах ближче 2 м від краю не допускається.

14.8.1.8 Машинами внутрішнього портового безрейкового транспорту не дозволяється перевозити людей, якщо машина для того не пристосована.

14.8.1.9 Машини внутрішнього портового безрейкового транспорту, що не задіяні в роботі, повинні знаходитися поза зоною руху транспорту та роботи кранів.

14.8.2 Авто- та електронавантажувачі

14.8.2.1 Випуск на лінію авто- та електронавантажувачів повинен здійснюватися тільки після перевірки їх технічної справності та відповідної відмітки в шляховому листку щодо справності навантажувача.

14.8.2.2 Під час роботи навантажувача вантажі, що піднімаються та перевозяться, не повинні перевищувати допустиму вантажопідйомність автонавантажувача та не повинні викликати його перевантаження за величиною вантажного моменту.

14.8.2.3 На всіх навантажувачах повинен бути прикріплений напис з вказівкою вантажопідйомності залежно від відстані між опорною (вертикальною частиною) захоплювальної вилки та центром ваги вантажу.

14.8.2.4 Автонавантажувачі, що працюють від двигуна внутрішнього згорання, повинні бути обладнані глушниками та іскрогасниками.

14.8.2.5 Пускова апаратура електронавантажувачів, працюючих від акумуляторних батарей, повинна бути поміщена в щільні та міцні кожухи, що відкриваються тільки під час оглядів і ремонтів машин.

14.8.2.6 У зоні роботи навантажувачів не повинні проводитися інші перевантажувальні роботи, проходити шляхи ручного перенесення та перевезення вантажів.

14.8.2.7 Під час захоплювання вантажу потрібно виконувати такі вимоги:

вантаж повинен розміщуватися на захоплювальній вилці таким чином, щоб перекидний момент, що виникає, був мінімальним, причому вантаж повинен бути притиснутий до вертикальної частини захоплювальної вилки або огороження;

не дозволяється відривати примерзлий або затиснутий вантаж;

не дозволяється піднімати вантаж у разі відсутності під ним просвіту, необхідного для вільного проходження вилки;

не дозволяється укладати вантаж краном безпосередньо на захоплювальний пристрій навантажувачів;

не дозволяється ставати на вила або лист навантажувача до повного їхнього опускання на поверхню, а також перебувати на шляху руху навантажувача;

під час роботи з виловним захоплюванням вантаж повинен розподілятися рівномірно на обидві лапи і може виходити вперед за межі вилки не більше

третини довжини лап за умови, що центр ваги вантажу буде перебувати від вертикальної частини вилок не далі допустимого для даного типу навантажувача;

не дозволяється укладання вантажу на вилочному захваті вище рами або захисного пристрою, що унеможлиблює падіння вантажу через раму;

великогабаритні вантажі дозволяється укласти вище захисного пристрою. У цьому випадку допускається перевозити за один раз не більше одного місця; під час руху машини в проїздах і укладанні вантажу повинен бути задіяний працівник для керівництва рухом машини шляхом подачі команд водієві.

14.8.2.8 Транспортувати вантажі можна в разі наступного положення робочих частин машини:

рама повинна бути відхилена назад до межі;

захоплювальний пристрій повинен забезпечувати перенесення вантажу на висоті, не меншій величини кліренсу автотранспорту, але не більшій 500 мм для машин на пневматичних шинах і 250 мм для машин на вантажострічках;

захоплювальні вилки електротранспорту повинні перебувати на висоті не більше 300 мм від землі (підлоги).

14.8.2.9 Під час роботи навантажувачів відрізок шляху попереду, що проглядається водіями, повинен бути не менше 8 м під час роботи на відкритих площадках і не менше 5 м у разі роботи на складах.

14.8.2.10 Під час роботи навантажувача зі стрілою застропований вантаж необхідно спочатку підняти, а потім переносити. Усі рухи навантажувачів повинні вироблятися плавно, без ривків, щоб уникнути розгойдування вантажу.

14.8.2.11 Переміщати навантажувачами дрібні вантажі потрібно на вантажних площадках, піддонах, металевих листах та інших пристосуваннях, надійно прикріплених до вил навантажувача. Без цих пристосувань можна транспортувати тільки вантажі, стійко укладені на вила.

14.8.2.12 Максимальний ухил, по якому дозволяється транспортування вантажів навантажувачем, повинен бути на 3° менше можливого кута нахилу рами навантажувача назад.

14.8.2.13 Штабелювання вантажів повинно здійснюватись згідно зі схемою їх укладання.

14.8.2.14 Під час штабелювання або навантаження вантаж повинен укладатися на прокладки або стелажі, що забезпечують вільний вихід вилки з-під вантажу.

14.8.2.15 Робота навантажувачів на рампах складів, естакадах і вантажних столах дозволяється тільки за наявності огорожень, що виключають падіння навантажувачів.

14.8.3 Механічні візки й тягачі

14.8.3.1 Механічні візки (акумуляторні, авто-, автоелектричні тощо) та тягачі (пневмоколісні трактори) повинні експлуатуватися водіями, що мають посвідчення на право керування ними.

14.8.3.2 Справність візків і тягачів необхідно перевіряти перед виїздом з гаража на початку зміни та в разі виявлення дефектів забороняти експлуатацію.

14.8.3.3 Важелі керування візком, а також площадка, на якій стоїть водій, повинні мати пристрої, що огорожують та не допускають пошкодження рук і ніг водія.

14.8.3.4 Рукоятки важелів керування повинні бути нетеплопровідними та неелектропровідними.

14.8.3.5 Електроприводні візки та електротягачі повинні бути обладнані щонайменше одним вимикачем струму, що спрацьовує автоматично в разі залишення водієм робочого місця.

14.8.3.6 Перед навантаженням і розвантаженням механічних візків або причепів, які зчеплені з тягачем, необхідно включити гальма, а у випадку знаходження на похилій площині - заблокувати ходові колеса.

14.8.3.7 Для недопущення наїзду однієї рухомої одиниці на іншу зчіпка причіпних візків між собою, а також між візком і тягачем повинна бути жорсткою.

14.8.3.8 Укладання вантажів на причіпні візки та знімні площадки повинні виключати можливість падіння вантажів під час транспортування.

14.8.3.9 Під час завантаження причіпних візків за допомогою кранів водій повинен перебувати поза зоною переміщення вантажу.

14.8.3.10 Залежно від виду вантажу та способу навантаження або розвантаження необхідно між платформами (кузовами) візків або причепів і площадками (рампами, естакадами) залишати прохід не менше 1 м або ставити транспорт так, щоб зовсім не було проходу.

14.8.3.11 Перевезення пасажирів на механічних візках, авто- і електронавантажувачах, тягачах не на пасажирських сидіннях не дозволяється.

14.8.4 Машини трюмної механізації

14.8.4.1 Для роботи в трюмах варто застосовувати переважно машини з живленням від акумуляторів або від електромережі порту чи судна.

14.8.4.2 Електрифіковані трюмні машини повинні вмикатися в живильну електромережу тільки після їхньої установки в трюмі та заземлення їхніх корпусів. Знімати заземлення можна тільки після відключення живлення машини. Спуск машини в трюм і підйом її з включеним у мережу кабелем не дозволяється.

14.8.4.3 У місцях можливого пошкодження живильного кабелю останній повинен бути захищений.

14.8.4.4 У пересувних електрифікованих трюмних машин, як правило, повинний бути передбачений пристрій для автоматичного підбирання живильного кабелю.

14.8.4.5 Підключення кабелю машини до електромережі здійснюється судновим електриком з дозволу змінного інженера-механізатора та з відома машиніста. Зовнішній огляд машини повинен здійснюватися машиністом, а огляд заземлення - судновим електриком.

14.8.4.6 Перед пуском машини в хід машиніст повинен попередити працюючих поблизу механізаторів звуковим сигналом.

14.8.4.7 Трюмні машини, що працюють зі шкідливими вантажами та вантажами, що порошать, повинні мати, як правило, дистанційне управління. У тих випадках, коли це зробити неможливо, повинні бути передбачені пристрої для захисту водія від дії шкідливих речовин і пилу.

14.8.4.8 У разі відкритих люків не допускається застосування на твіндечних палубах бульдозерів і навантажувачів без дистанційного управління.

14.8.4.9 Робота бульдозерів і навантажувачів без дистанційного управління може бути допущена за умови вживання заходів, що виключають їх падіння в трюм або обвалення на них складованих у трюмі вантажів або матеріалів.

14.8.4.10 Для перенесення машин трюмної механізації на них повинні бути передбачені пристрої для стропування, а в разі їх відсутності необхідно застосовувати спеціальні захвати.

14.8.4.11 Спуск і підйом машин повинні проводитися за командою керівника робіт у присутності водія машини.

14.8.4.12 Не допускається перебування та робота машин трюмної механізації, що не мають дистанційного управління, під піднятим вантажем (у просвітах люків тощо) або в місцях, над якими він переноситься.

14.9 Навантажувальний інвентар і пристосування

14.9.1 Переносні драбини

14.9.1.1 Переносні драбини та їх експлуатація повинні відповідати вимогам Правил безпечної роботи з інструментом та пристроями, затверджених наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 05.06.2001 N 252 (далі - НПАОП 0.00-1.30-01).

14.9.2 Лати

14.9.2.1 Для спуску та підйому вантажу в похилому напрямку як найпростіше пристосування для вантажів вагою до 500 кг можуть застосовуватися лати.

14.9.2.2 Лати повинні мати на верхніх кінцях сталеві гаки зі штабового заліза для міцного захоплення за підлогу вагона, платформи або кузова автомобіля; на вершину лати повинне бути надіто залізне кільце; нижній кінець лати повинен бути

окутий залізом і мати клинчасту форму. Товщина металу для гаків повинна бути не менше 15 мм.

14.9.2.3 Парні лати повинні мати не менше трьох залізних стяжок із заплечиками та гайками на кінцях.

14.9.2.4 Під час спуску або підйому вантажу по латах механізатори повинні перебувати тільки з боків вантажного місця.

14.9.3 Містки, сходні та трапи

14.9.3.1 Для переходу працівників з вантажем з вагона у вагон або з вагона в склад, а також із судна на судно застосовуються містки, сходні та трапи жорсткої та міцної конструкції.

14.9.3.2 Містки і сходні повинні бути виготовлені з дощок товщиною не менше 50 мм. З нижнього боку містки повинні бути скріплені залізними або дерев'яними планками з інтервалами не більше 500 мм. Металеві містки повинні виготовлятися з рифленого заліза товщиною не менше 5 мм.

14.9.3.3 Для однобічного руху містки повинні мати ширину не менше 1 м, для двобічного руху з вантажем - не менше 1,5 м.

14.9.3.4 Кінці сходень і містків, покладених на вагон, повинні мати гаки для зчеплення з дверною рейкою, а для вагонів, що не мають дверної рейки, - шипи або упори.

14.9.3.5 Сходні повинні мати спеціальні рими для кріплення їх на борті судна. Сходні повинні бути закріплені на борті так, щоб вони не рухалися по борту судна.

14.9.3.6 Не можна створювати зустрічні потоки людей на трапах.

14.9.3.7 У разі улаштування містків і сходень, що мають поворотні коліна, у місцях повороту влаштовуються площадки розміром не менше 1,5 x 1,5 м.

14.9.3.8 Сходні, містки та трапи повинні мати по обидва боки міцні поручні висотою не менше 1 м.

14.9.3.9 Для запобігання падінню людей у воду під сходнями та трапами, між бортом судна і берегом або причалом повинні бути розтягнуті брезенти, вантажні або інші міцні сітки, виготовлені з рослинного матеріалу.

Для забезпечення безпеки руху необхідно постійно перевіряти справність трапів, містків і сходень, установлених із судна на причал.

14.9.4 Троси, ланцюги та блоки вантажопідіймальних пристроїв

14.9.4.1 Ланцюги, сталеві троси, прядив'яні та бавовняні канати, рослинні канати, канати з полімерних матеріалів та комбіновані, що застосовуються в якості вантажних шкентелів, вантових, несучих, тягових і стропів, повинні відповідати вимогам відповідних стандартів і мати сертифікат (свідоцтво) заводу-виготовлювача щодо їх випробування.

14.9.4.2 Троси, що не мають свідоцтва щодо їх випробування, до застосування не допускаються.

14.9.4.3 У лебідках, призначених для підйому людей, застосовувати троси діаметром менше 7 мм не дозволяється.

14.9.4.4 Прядив'яні та бавовняні канати допускаються до застосування тільки для виготовлення стропів.

14.9.4.5 На кожному тросовому стропі повинна бути металева бирка або ковзна незнімна втулка з вибитим на ній зазначенням допустимого навантаження для даного стропа, його номера і дати наступного випробування.

14.9.4.6 Під час проведення робіт у місцях з підвищеною вологістю необхідно застосовувати смоляні троси замість прядив'яних.

14.9.4.7 Гаки та скоби повинні бути куті або штамповані. Застосування литих гаків і скоб не дозволяється.

14.9.4.8 Під час підйому вантажів вагою понад 10 т замість вантажних гаків рекомендується застосовувати вантажні петлі (скоби, серги).

14.9.4.9 Знімні вантажозахоплювальні пристрої (стропи, ланцюги, траверси, кліщі тощо), а також тара для транспортування вантажів (ковші, контейнери, бадді) повинні проходити технічне опосвідчення та огляди.

14.9.4.10 Знімні вантажозахоплювальні пристрої повинні проходити:

технічне опосвідчення - на заводі-виробнику, а після ремонту - на підприємстві, де вони ремонтувались (під час технічного опосвідчення - оглядати та випробувати протягом 10 хвилин навантаженням, яке на 25 % перевищує їх номінальну вантажопідйомність);

огляд - перед видачею вантажозахоплювальних пристроїв у роботу, а також у процесі експлуатації в установлені терміни, але не рідше ніж через 1 місяць - для траверс, тари, кліщів та інших захватів; через кожні 10 днів - для стропів, за винятком таких, що рідко використовуються, що повинні оглядатися перед виданням їх у роботу.

14.9.4.11 Тару для переміщення вантажопідіймальними машинами дрібноштучних, сипких та інших вантажів необхідно оглядати згідно з затвердженою керівництвом порту інструкцією.

14.9.4.12 Результати огляду знімних вантажозахоплювальних пристроїв повинні заноситися до "Журналу обліку та огляду такелажних засобів, механізмів та пристроїв" за формою, наведеною в додатку 5 НПАОП 0.00-1.30-01.

14.9.4.13 У разі експлуатації канатів і шнурів із рослинних та синтетичних волокон технічне опосвідчення необхідно проводити 1 раз на 6 місяців, огляд їх - 1 раз на 10 днів, результати - заносити до "Журналу обліку та огляду такелажних засобів, механізмів та пристроїв".

14.9.4.14 Для зберігання стропів й інших вантажних пристосувань у порту повинні бути спеціальні приміщення (такелажні комори). Ці приміщення повинні бути утепленими та опалюватися.

14.9.4.15 Такелаж (ланцюги, скоби тощо) повинен зберігатися, не торкаючись землі, на підставках, гачках, у вічках тощо.

14.9.4.16 Рослинні канати повинні зберігатися окремо від іншого такелажу; їх варто підвішувати на оцинкованих гаках або дерев'яних кілочках.

15 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ВАНТАЖНО-РОЗВАНТАЖУВАЛЬНИХ, ТРАНСПОРТНИХ І СКЛАДСЬКИХ РОБІТ

15.1 Загальні вимоги

15.1.1 Вантажно-розвантажувальні, транспортні та складські роботи в морських рибних портах необхідно виконувати, як правило, за допомогою вантажопідіймальних і транспортних машин, механізмів і устаткування, а також засобів малої механізації з дотриманням вимог ГОСТ 12.3.009-76 "ССБТ. Работы погрузочно-разгрузочные. Общие требования безопасности", затвердженого та введеного в дію постановою Державного комітету стандартів Ради Міністрів СРСР від 23.03.76 N 670 (із змінами та доповненнями), та ГОСТ 12.3.020-80 "ССБТ. Процессы перемещения грузов на предприятиях. Общие требования безопасности", затвердженого та введеного в дію постановою Державного комітету СРСР зі стандартів від 29.04.80 N 1973 (із змінами та доповненнями).

15.1.2 Усі вантажні операції в рибних портах повинні проводитися за технологічними картами, затвердженими начальником порту та погодженими зі службою охорони праці.

15.1.3 Механізований спосіб вантажно-розвантажувальних робіт є обов'язковим для вантажів вагою понад 50 кг і в разі підймання вантажів на висоту понад 3 м.

15.1.4 Виконання вручну допоміжних операцій під час механізованого перевантаження, а також окремих видів ручних перевантажувальних робіт допускається тільки в разі підймання одним працівником під час укладання та знімання вантажу до 50 кг.

15.1.5 Місця проведення вантажних операцій і шляхи переміщення вантажів повинні утримуватися в належному порядку.

15.1.6 Під час проведення вантажно-розвантажувальних робіт у вечірній та нічний час всі робочі місця повинні бути обладнані штучним освітленням відповідно до діючих норм освітленості.

15.1.7 Механізатори та інші працівники, пов'язані з роботою залізничного рухомого складу на території порту, повинні бути проінструктовані виконавцем робіт (стивідором) дільниці щодо безпечних методів вантажно-розвантажувальних і маневрових робіт залізничного рухомого складу.

15.1.8 У випадках, коли зона, що обслуговується вантажопідіймальною машиною, цілком не проглядається з місця управління краном (лебідкою), і у випадку відсутності між машиністом крана (лебідником) і стропальником (зачіплювачем) радіо- або телефонного зв'язку для передачі сигналів стропальника (зачіплювача) машиністу крана (лебіднику) повинен бути призначений сигнальник з числа механізаторів, які мають відповідний стаж роботи не менше одного року.

15.2 Суднові перевантажувальні роботи

15.2.1 Відкриття і закриття вантажних люків на верхній і твіндечній палубах проводиться тільки силами суднової команди. У виняткових випадках відкриття та закриття трюму і зазначених люків може проводитися механізаторами під керівництвом суднової адміністрації, яка відповідає за дотримання заходів безпеки.

15.2.2 Вантажний люк для проведення робіт повинен бути відкритий повністю.

15.2.3 Лючини повинні зніматися в певному порядку з середини люка до країв послідовно з усіх рядів. Закриття проводиться в зворотному порядку за номерами.

15.2.4 Зняття та постановку бімсів необхідно проводити тільки спеціальними бімсовими стропами з відтягненнями. Направляти бімси руками не дозволяється. Виривати бімси, якщо їх заїло в гніздах або завалило вантажем, не дозволяється. Не дозволяється залишати бімсові стропи в підвішеному стані.

15.2.5 Зняті бімси та лючини повинні бути акуратно складені за номерами в стійкі штабелі на палубі, щоб вони не заважали проведенню вантажних робіт і з таким розрахунком, щоб уздовж комінгса люка залишався вільний прохід завширшки не менше 1 м.

15.2.6 Під час зняття та постановки бімсів і лючин перебування людей у трюмі не дозволяється.

Докерам-механізаторам, які перебувають на борту судна, не дозволяється ходити по лючинах трюмних люків, закритих брезентом.

15.2.7 Навантаження або вивантаження судна в разі частково знятих і незакріплених бімсів не дозволяється.

15.2.8 Перед початком вантажно-розвантажувальних робіт необхідно перевірити надійність кріплення стопорними пристроями відкритих люкових кришок та установку їх на штатне місце кріплення.

Відкриття та закриття механічних люкових закриттів повинно проводитися тільки судновою командою.

15.2.9 Шарнірні люкові закриття, а також такі, що скочуються, повинні надійно кріпитися у відкритому положенні так, щоб був неможливим їх випадковий зсув.

15.2.10 Під час проведення вантажно-розвантажувальних робіт на суднах, де висота комінгсів люків менше 0,75 м, повинні встановлюватися тимчасові огороження

люків висотою не менше 1 м. Леєрні огороження необхідно також встановлювати у твіндеках і шельтердеках.

15.2.11 До початку перевантажувальних робіт під час вручення капітаном судна повідомлення щодо готовності судна до вантажних операцій (нотису) адміністрація порту (черговий диспетчер порту або дільниці, старший стивідор або стивідор) разом з адміністрацією судна проводять ретельну перевірку готовності судна до безпечного проведення на ньому вантажних операцій.

15.2.12 До початку перевантажувальних робіт стивідор разом з вахтовим помічником капітана повинні переконатися в наявності штатних трюмних трапів і перевірити їх справність. Спускатися в трюм без такого трапа не дозволяється.

15.2.13 Механізатори повинні спускатися в трюм і підніматися з трюму трапом, розташованим у просвіті люка, тільки поодинці та в перервах між підйомом і спуском вантажу або вантажозахоплювальних пристроїв. Під час спуску та підйому трапом не дозволяється тримати в руках інструмент, такелаж, пристосування та інші предмети.

15.2.14 Не дозволяється користуватися переносними драбинами замість трапів і сходень. В окремих випадках дозволяється застосування для спуску механізаторів з палуби судна на вантаж навісних металевих драбин висотою не більше 6 м, які повинні бути надійно прикріплені до комінгса люка або інших жорстких конструкцій судна. Металеві драбини висотою понад 3,0 м повинні бути обладнані огорожувальними дугами з вертикальними зв'язками. Трапи, що використовуються для спуску людей у трюм і підйому їх з трюму, повинні бути жорсткої конструкції.

15.2.15 Проходи, трапи, перехідні містки не можна захищувати різними предметами та вантажами. Доступ до несправних трапів і проходів повинен бути перекритий з вивішуванням напису про закриття проходу.

15.2.16 Підйом з трюму та спуск у нього людей на вантажах, стропах, майданчиках, баддях, сітках, вантажними шкентелями не дозволяється.

15.2.17 Перед спуском у трюм через люк стаціонарного трапа необхідно перевірити надійність застопорення кришки люка. Підходи до трюмних трапів повинні бути вільними.

15.2.18 Спуск людей неосвітленим трапом у неосвітлений трюм не дозволяється.

Підніматися з трюму або спускатися в трюм під час проведення вантажно-розвантажувальних робіт можна тільки з дозволу сигнальника.

15.2.19 У разі виявлення несправності суднових трапів потрібно негайно повідомити вахтовому помічникові капітана судна.

15.2.20 Такелаж і пристосування повинні подаватися в трюм за допомогою крана або суднової лебідки після попередження про це докерів-механізаторів, які працюють у

трюмі; скидання їх не дозволяється. Предмети вагою до 30 кг дозволяється опускати в трюм або піднімати з трюму вручну за допомогою троса з дозволу сигнальника.

15.2.21 Приступати до підйому вантажів судновою лебідкою (краном) можна тільки після її ретельного огляду та випробування вхолосту.

15.2.22 Не дозволяється залишати вантаж, грейфери й інші захоплювальні пристосування в підвішеному стані під час перерви в роботі.

15.2.23 Перед початком вантажно-розвантажувальних робіт вантажні пристрої на судні повинні бути підготовлені до вантажних операцій, палуба звільнена від усіх сторонніх предметів, слизькі місця посипані, нерівності в місцях проведення робіт усунуті. У темний час доби палуба та люки повинні бути добре освітлені.

15.2.24 Перед початком вантажних операцій особи, відповідальні за вантажні пристрої, зобов'язані перевірити справність усіх вантажних засобів.

15.2.25 У разі спареної роботи судових стріл кут, утворений вантажними шкентелями, не повинен перевищувати 120° , а допустиме навантаження - 50 % робочого навантаження стріли з меншою вантажопідйомністю. Виконання цієї вимоги контролює особа, що відповідає за вантажно-розвантажувальні роботи.

15.2.26 Стріла повинна встановлюватися під таким кутом до щогли, який би забезпечив достатній винос вантажу за борт. Під час роботи великовагової стріли з граничним або близьким до нього навантаженням стріла повинна бути піднята у верхнє, граничноможливе для роботи положення.

15.2.27 Під час навантаження на судно та вивантаження з нього вантажів на кожний люк повинен бути виділений сигнальник для подачі сигналів. Він повинен носити розпізнавальний жилет жовтогарячого кольору, знати знакову сигналізацію та мати посвідчення на право ведення сигнальних робіт. Сигнальник люка зобов'язаний стежити за безпекою докерів-механізаторів, які перебувають у трюмі та на палубі, і попереджати про рух вантажу.

15.2.28 Спуск вантажу в трюм і підйом його з трюму дозволяється робити тільки за командою сигнальника, що перебуває на палубі судна в безпечному місці, з якого він має кращий огляд трюму та його добре видно машиністу крана (лебіднику).

15.2.29 До подачі машиністу крана або лебіднику відповідної команди сигнальник зобов'язаний переконатися у тому, що вантаж застропований правильно, докери-механізатори перебувають в укритті або відійшли на безпечну відстань і що маневр крана (робота лебідки) не створює загрози для працівників.

15.2.30 Не дозволяється подавати в трюм вантаж без попереджувального звукового сигналу, якщо на просвіті люка перебувають люди.

15.2.31 Під час перевантажувальних операцій грейферними кранами без участі людей допускається робота без сигнальника (якщо машиністу крана видно положення грейфера в трюмі), зачистка трюмів повинна проводитися під керівництвом сигнальника.

15.2.32 Сигнальник повинен стежити за правильним стропуванням вантажів і станом такелажу, за правильним укладанням пакетів на парашут. Якщо вантаж витягується з-під комінгса трюму, сигнальник не повинен подавати команду на підйом вантажу.

15.2.33 Проводити вантажні операції кранами на суднах, що стоять другим корпусом і далі через судна, що стоять біля причалу, не дозволяється.

15.2.34 Вивантаження мішків з трюму гірляндами через вузькі горловини не дозволяється.

15.2.35 Під час вивантаження з трюму вантаж повинен бути поданий на просвіт люка, застропований і піднятий краном у разі вертикального положення кранових (лебідкових) тросів. Відтягнення та розгойдування вантажу для подачі його під палубу, а також підйом вантажу в разі похилого натягу кранових (лебідкових) тросів не дозволяється.

15.2.36 У разі підтягування вантажів у трюмі за допомогою каніфас-блоків під вантаж необхідно підкладати міцні підкладки. Докери повинні перебувати осторонь від місця проходження вантажу і тросів, щоб уникнути травми у випадку обриву троса.

15.2.37 Під час проведення вантажно-розвантажувальних робіт у трюмі не дозволяється:

перебування людей на просвіті люка під вантажем і на шляху його переміщення;

проводити вантажно-розвантажувальні роботи в шахтах трюмів, що не мають спеціальних укриттів для працівників;

висмикувати затиснутий вантажем строп.

15.2.38 Під час проведення вантажно-розвантажувальних робіт у трюмі необхідно вчасно забирати сепарацію з трюму під час розвантаження, а під час навантаження вчасно й акуратно укладати її.

15.2.39 Під час роботи з грейфером у трюмі судна не дозволяється:

перебувати ближче 8 м від грейфера або на сипучому вантажі в момент його захоплення;

направляти, розвертати грейфер руками та ставати на нього;

перебувати між грейфером і бортами, перебірками та надбудовами судна;

закидати грейфер під палубу;

піднімати та опускати на ньому людей.

15.2.40 Одночасна робота двох кранів на одному трюмі дозволяється за умови ширини люків не менше 8 м, довжини не менше 9 м тільки у світлий час доби під керівництвом досвідченого сигнальника.

15.2.41 У випадках, коли один сигнальник не може забезпечити керівництво роботою двох кранів, виділяються два сигнальники, один з яких призначається старшим і

його сигнали виконуються машиністами кранів.

15.2.42 Щоб уникнути аварії, рух стріл кранів не повинен бути зустрічним, крани повинні працювати по черзі.

15.2.43 Перед здійсненням підйому кожним з кранів усі працівники повинні бути віддалені з провітрю люка.

15.2.44 Вибірка й укладання вантажу в трюмі повинні проводитися рівномірно по всій площі так, щоб не утворювалися колодязі та вертикальні стінки. Нестійке укладання вантажних місць не допускається.

15.2.45 Укладання вантажу на вантажозахоплювальні пристрої повинно проводитися так, щоб вантаж не виходив за межі парашута, ковша тощо, а під час підйому сітками - усі місця були обтиснутими з усіх боків.

15.2.46 Інтенсивність подачі вантажів у трюм під час навантаження повинна відповідати швидкості прибирання й укладання його в трюмі, щоб уникнути захащення робочої площі трюму та створення незручності в роботі.

15.2.47 Розкантовувати і направляти вантаж, що перебуває у висячому положенні, можна тільки за допомогою багрів і відтягнень.

15.2.48 Палубні вантажі повинні укладатися так, щоб був безпечний доступ до лебідок, трапів і посту сигнальника та була забезпечена безпечна робота лебідок, якщо ними доведеться користуватися.

15.2.49 Безпечний доступ до палубного вантажу, трюмних трапів і лебідок повинен бути забезпечений за допомогою надійно встановлених трапів і сходень.

15.2.50 Для пересування сигнальника біля комінгса люка варто залишати прохід шириною не менше 2 м. Це варто враховувати також під час навантаження, якщо в проміжних портах доводиться відкривати трюми без вивантаження палубних вантажів.

15.2.51 У разі вкладки палубних вантажів упригол до фальшборту, релінгів або комінгсів люків слід установити тимчасові огороження.

15.2.52 Якщо палубний вантаж укладається до судових леєрних огорожень, фальшбортів або вище їх, то повинні бути встановлені пристосування, що дозволяють робити кріплення вантажу з палуби, не виходячи за борт.

15.2.53 Кріплення і розкантування палубних вантажів повинно проводитися під керівництвом судової адміністрації.

Прокладки, стійки й інші пристосування, що звільняються під час вивантаження вантажу, повинні негайно видалятися.

15.2.54 Розвантаження судна в разі наповнених рибою трюмів спочатку необхідно робити таким чином, щоб у міру поглиблення в трюм забезпечувати стійке положення для бадді або ящика та безпечне місце для укриття людей, що працюють у трюмі. Якщо відсутнє надійне укриття або можливість відходу вбік з-під

вантажу, працівники в трюмі на час підйому вантажу і спуску бадді або ящика повинні виходити з трюму на палубу й убік від радіуса дії крана.

15.2.55 Стояти працівникам у трюмі під вантажем, що піднімається, і ящиком чи баддею, що опускаються, не дозволяється.

15.2.56 Не дозволяється перебувати на палубі під вантажною стрілою лебідки, стелінга або крана та на шляху перенесення вантажу.

15.2.57 Керівництво судном не повинне допускати сторонніх осіб до люків вантажних трюмів судна під час вантажно-розвантажувальних робіт; місця проведення вантажних робіт на судні повинні бути обгороджені леєрами, на яких варто вивішувати плакати "Прохід не дозволено".

15.2.58 Перед спуском навантажувача в трюм вантаж повинен бути вибраний до пайола на площі, достатній для роботи машини й укриття її в підпалубному просторі під час підйому або опускання вантажу краном.

15.2.59 Вантаж у трюмах повинен вибиратися так, щоб унеможливити його сповзання або падіння окремих місць.

15.2.60 Під час навантаження і розвантаження суден за допомогою навантажувачів висота покладеного (знятого) штабеля вантажу в трюмі та твіндеку повинна бути безпечною для роботи докерів-механізаторів.

15.2.61 Під час роботи навантажувача в трюмі судна:

водій має стежити за тим, щоб подача (підйом) механізму в трюм проводилася на спеціальних захватах з попереднім підйомом навантажувача на 10 - 20 см від поверхні для перевірки надійності стропування;

якщо надійність покриття пайола, твіндечної палуби, люкового перекриття не відповідає умовам безпеки, то водій повинен, не приступаючи до роботи, негайно заявити про це стивідору або змінному механіку;

водію не дозволяється під'їжджати під вантаж, що опускається (підіймається).

15.2.62 Після закінчення робіт або під час перерви вантажні гаки стріл повинні бути закріплені за рими або обухи, а шкентелі обтягнуті.

15.2.63 На суднах, що перевозять вантажі у твіндеках, під час вивантаження і навантаження необхідно обгороджувати відкриті люки твіндеків спеціальними леєрними огороженнями.

15.2.64 Вивантаження вантажів із суден, що мають твіндечні палуби, повинно проводитися в першу чергу з верхніх палуб під час закритих люків твіндечних палуб, і тільки після зняття вантажів із твіндечних палуб дозволяється вивантаження вантажів з глибини трюму. Навантаження повинно проводитися в зворотному порядку: спочатку завантажується вантаж у трюм, а потім, після закриття твіндечних люків, завантажуються твіндечні палуби.

15.2.65 У місцях, де виконуються вантажні операції, не допускаються ремонтні й інші роботи: фарбування пульверизатором, різання, зварювання тощо, що заважають працювати або створюють небезпеку для працівників.

15.2.66 Вантажні операції на відкритому рейді повинні бути припинені для несамохідних суден вантажомісткістю від 20 до 100 т у разі хвилювання моря понад 3 бали, а для суден вантажомісткістю понад 100 т - під час хвилювання моря понад 4 бали.

15.2.67 У разі несприятливих метеорологічних умов (гроза, дощ, туман тощо), коли погіршується видимість і не забезпечується безпека проведення робіт, зовнішні роботи повинні бути припинені.

15.2.68 Під час проведення вантажних операцій на судні в порту не дозволяється проводити роботи за допомогою стрілових вантажопідіймальних пристроїв у разі збільшення швидкості вітру понад 22 м/с, крені судна понад 5°, диференті судна понад 3°.

15.3 Вагонні перевантажувальні роботи

15.3.1 Експлуатація портового залізничного транспорту повинна здійснюватися в повній відповідності з Правилами техніки безпеки і виробничої санітарії під час навантажувально-розвантажувальних робіт на залізничному транспорті ЦМ-4771, затвердженими Міністерством шляхів СРСР 15.02.90 (НПАОП 63.21-1.22-90).

15.3.2 Переміщення вагонів за допомогою машин нерейкового транспорту (автомобіля, бульдозера тощо) не дозволяється.

15.3.3 Не дозволяється розвантажувати вантажі на рейковій колії та на міжколійя, а також захарашувати рейкові колії різними предметами.

15.3.4 До початку перевантажувальних робіт механічні, підіймальні, транспортні засоби та допоміжні до них пристосування повинні бути випробувані. Під час роботи механізмів на місцях, відведених для їх роботи, не повинні перебувати люди, що не беруть участь у виконанні робіт.

15.3.5 Місця проведення вантажних робіт повинні бути освітлені відповідно до діючих норм. У разі недостатньої освітленості фронту роботи кранів на них повинні бути обладнані додаткові освітлювальні пристрої.

15.3.6 Для зупинення вагонів повинні застосовуватися гальмові башмаки, використовувати для цієї мети випадкові предмети не дозволяється.

15.3.7 Під час використання гальмових башмаків необхідно дотримуватись таких запобіжних заходів:

для укладання башмака на рейку брати його за ручку;

укладати башмак на рейки завчасно, перебуваючи на безпечній відстані від вагона, що наближається;

після укладання башмака відійти убік від колії на відстань не менше 1,5 м;

для укладання башмаків під другі та наступні колісні пари вагонів користуватися спеціальними пристосуваннями (вилками);

знімати гальмовий башмак з рейки після зупинки вагона тільки в рукавицях. Вибитий з-під колеса гальмовий башмак брати до проходження відчепа не дозволяється.

15.3.8 Відкривання та закривання дверей вагонів повинно здійснюватися за допомогою безпечних пристосувань. У всіх випадках працівники зобов'язані перебувати за полотнищем дверей (тобто напроти дверей).

15.3.9 До початку руху вагонів їхні двері слід застопорити, усі незакріплені й хитні стійки або металеві скоби вивантаженого вагона (платформи) повинні бути зняті й покладені осторонь від робочої площадки.

15.3.10 Відкривання бортів залізничних платформ слід починати з середніх закладок, після чого відкриваються крайні закладки, а щоб уникнути травми під час відкривання борта, потрібно перебувати збоку від нього і на відстані не менше 0,7 м від платформи.

15.3.11 Опускання краном вантажу на столи в разі перебування на них людей не допускається, механізатори в момент опускання вантажу на вантажний стіл повинні знаходитися у вагоні.

Для спуску (підйому) всередину піввагона механізатори повинні користуватися переносними драбинами.

15.3.12 Розвантажувати вагони вдовж портових шляхів слід тільки на відведених для цього місцях. Відстань між габаритом рухомого складу і вантажем повинна бути не менше 1,5 м.

15.3.13 Захаращення та завалювання вантажами переходів, переїздів, проходів, а також під'їздів і підходів до них не дозволяється.

15.3.14 Вивантажені або підготовлені до навантаження вантажі повинні бути покладені та закріплені так, щоб габарит наближення будівель не порушувався. Між штабелями вантажу повинні бути вільні проходи шириною не менше 1 м, ширина проїздів повинна встановлюватися залежно від габаритів експлуатованого автотранспорту.

15.3.15 Механізатори, що працюють на залізничних платформах, під час підйому й опускання малогабаритного вантажу повинні відходити в безпечне місце на відстань не менше 2 м або зійти з платформи, а під час підйому й опускання негабаритних і довгомірних вантажів повинні зійти обов'язково.

15.3.16 Не допускається знаходження механізаторів у піввагонах і на платформах під час перевантаження металевого лому, прокату тощо.

15.3.17 У нічний час доби у вагоні повинно бути достатнє освітлення від низьковольтної мережі напругою не більше 36 В.

15.3.18 В'їжджати на навантажувачі у вагон або виїжджати з нього дозволяється тільки з рампи складу або вантажного стола спеціальним трапом, що забезпечує безпечний проїзд з повним навантаженням та який повинен міцно опиратися на рампу (вантажний стіл) і підлогу вагона.

15.3.19 У разі виявлення несправності підлоги вагонів, настилу або огорожувального бруса вантажного стола водій зобов'язаний негайно припинити роботу і повідомити про це стивідора та змінного інженера-механізатора.

15.3.20 Перш ніж робити нахил рами навантажувача вперед для скочування бочок або рулонів, водій повинен дати попереджувальний сигнал і перевірити, чи всі працівники пішли з місця, куди повинен скотитися доставлений вантаж.

15.4 Складські роботи

15.4.1 Вимоги до складів і вантажно-розвантажувальних майданчиків

15.4.1.1 Портові склади повинні:

мати достатню міцність покриттів підлог і міжповерхових перекриттів, що забезпечує сприйняття навантажень від складованих вантажів, транспортних і перевантажувальних пристроїв;

обладнуватися необхідними засобами зв'язку;

мати освітлення, що забезпечує можливість якісного та безперебійного виконання складських операцій.

15.4.1.2 Спеціалізовані склади повинні бути обладнані опаленням, вентиляцією та установками для кондиціонування повітря.

15.4.1.3 Службово-побутові приміщення повинні ізолюватися від складських відсіків і мати входи безпосередньо з портової території або зі сходових кліток (у багатоповерхових складах).

15.4.1.4 Склади повинні утримуватися в справності та порядку:

двері повинні легко рухатися по рейках зусиллям однієї людини;

настінні крани повинні бути справні, легко повертатися і мати повний комплект необхідних надійних і випробуваних вантажних пристосувань;

вимикачі, рубильники повинні бути справні та захищені кожухами;

колодязі і ями повинні бути закриті кришками достатньої міцності тощо.

15.4.1.5 Склади, розташовані вище першого поверху і що мають сходи висотою понад 2 м, повинні обладнуватися вантажопідіймальними механізмами.

15.4.1.6 Помости-платформи біля складів мають бути шириною не менше 1,5 м, а біля складів, де вантажні операції виконуються за допомогою навантажувачів, - не менше 2,5 м.

15.4.1.7 Помости-платформи повинні мати тверде рівне покриття, що забезпечує безперешкодне пересування транспортних механізмів.

15.4.1.8 Платформи повинні мати відповідні навіси.

15.4.1.9 Величина допустимого навантаження на 1 м² підлоги складу повинна бути вивішена на стіні кожного поверху складу.

15.4.2 Складування вантажів

15.4.2.1 Способи штабелювання вантажів повинні гарантувати безпеку роботи. Методи укладання штабелів у кожному окремому випадку визначаються відповідною технологічною картою.

15.4.2.2 Вантажі в усіх випадках повинні укладатися в стійкі штабелі, що виключають можливість їх розвалу.

15.4.2.3 Для безпечного відстропування та застропування штучні вантажі повинні бути покладені на рівні й міцні прокладки однієї висоти та прямокутного перетину.

15.4.2.4 Кінці прокладок не повинні виступати за межі штабеля більше ніж на 10 см.

Прокладки повинні бути покладені до початку подачі вантажу до місця складування. Не дозволяється змінювати положення прокладок під вантажем.

15.4.2.5 Висота складування вантажів під час механізованого укладання без присутності людей на штабелях обмежується технічними можливостями засобів механізації, що застосовуються, допустимими навантаженнями на підлогу або причал, міцністю тари та станом самого вантажу.

15.4.2.6 Укладання штабелів навалом впритул до парканів і стін дерев'яних споруджень не дозволяється.

Відстань від стін або паркану до основи складованого матеріалу повинна бути не менше 0,8 м.

15.4.2.7 Під час роботи з тарованими вантажами, покладеними в штабелі, розбирання треба починати з верхніх рядів, щоб виключити можливість падіння інших місць вантажу. Не дозволяється залишати в штабелях окремі місця вантажу, що лежать у хиткому положенні або ряду вище того, що розбирається.

15.4.2.8 Під час підйому та спуску вантажу не дозволяється перебування працівників на крайньому ряді покладеного штабеля, а також у проходах штабеля, що розбирається чи укладається.

15.4.2.9 Закриття штабелів на відкритих площадках брезентами повинно здійснюватися розкочуванням, а відкриття - скочуванням брезентів.

15.4.2.10 Не дозволяється розкривати штабелі шляхом стягування брезенту.

15.4.2.11 Складування будь-яких вантажів в охоронній зоні високовольтних ліній електропередач не дозволяється.

15.4.2.12 Не дозволяється укладати в штабель по висоті ближче чим на 2,5 м від освітлювальних електропроводів у місцях найбільшого їх провисання, а по горизонталі - від найближчого проводу в разі найбільшого його відхилення менше чим на 1 м.

15.5 Перевантаження, транспортування та складування окремих видів вантажів

15.5.1 Тарно-пакувальні вантажі

15.5.1.1 Під час навантаження та вивантаження тарних штучних вантажів необхідно правильно укладати вантажі в штабелі, для чого необхідно враховувати вагу вантажу, міцність упакування і припустиме навантаження на основу штабеля (підлоги, настилу, платформи).

15.5.1.2 Спосіб укладання вантажів повинен забезпечувати:

безпеку працівників на штабелі та біля нього;

стійкість штабелів та вантажів, що знаходяться в них.

15.5.1.3 Відстань між штабелями тарних вантажів для проходу встановлюється 1,5 м.

15.5.1.4 Під час укладання штабелів механізованим способом висота штабеля за умови відповідної міцності тари й основи може бути до 6 м.

15.5.1.5 Ящиківі вантажі (з рибою, консервами тощо) укладаються в штабелі вперев'язку залежно від стандарту ящиків у вигляді усіченої піраміди або паралелепіпеда.

15.5.1.6 Для забезпечення зв'язування тарних вантажів, що укладають у штабель, а також для більшої стійкості самого штабеля необхідно застосовувати прокладки, кількість яких залежить від висоти штабеля, виду вантажу та роду його упакування.

15.5.1.7 Якщо висота штабеля понад 2 м, прокладки укладають через кожен метр, якщо висота штабеля до 2 м, прокладки можна не застосовувати.

15.5.1.8 Переробка штучних вантажів повинна здійснюватися переважно пакетним способом із застосуванням відповідних вантажозахоплювальних пристроїв і засобів механізації.

15.5.1.9 Укладати вантажі на універсальні площадки потрібно так, щоб унеможливити їх падіння під час транспортування та штабелювання.

15.5.1.10 Під час перевантаження штучних вантажів навантажувачами з виловним захоплюванням допускається укладання вантажу в штабель пакетами на універсальних площадках з дотриманням необхідних заходів щодо запобігання розвалу штабеля.

15.5.1.11 Під час переміщення мішків за допомогою сіток останні повинні надійно охоплювати вантаж.

15.5.1.12 Укладати мішки у вагоні треба, як правило, із застосуванням навантажувачів або інших засобів механізації.

15.5.1.13 Вантажі в мішках повинні укладатися в штабель вперев'язку у вигляді усіченої піраміди уступами в півмішка до середини штабеля через кожні шість рядів. Прокладки укладаються через кожен метр висоти штабеля. Якщо загальна висота штабеля до 2 м, прокладки не обов'язкові, за винятком бічних частин штабеля, де вони повинні укладатися.

15.5.2 Котно-бочкові вантажі (бочки, барабани, рулони тощо)

15.5.2.1 Під час вибору захоплювальних пристосувань керівник робіт (стивідор, завідувач складом) повинен переконатися в надійній стійкості вантажу на них і міцності самих захватів.

15.5.2.2 Захвати для штучних вантажів необхідно застосовувати під час переробки вантажів, що мають досить міцну тару.

15.5.2.3 Храпці повинні бути підвішені до рам рівномірно. Перекручування ланцюгів під час стропування не допускається.

15.5.2.4 Навантаження, розвантаження та переміщення котно-бочкових вантажів уручну повинно проводитися тільки перекочуванням.

Під час перекочування необхідно вантаж штовхати перед собою. Руки працівників не повинні розміщуватись з боків торців. Перенесення таких вантажів на спині не дозволяється.

У разі скочування бочок з листа автотранспорту у вагон або на штабель працівники повинні стояти осторонь від напрямку руху бочок.

15.5.2.5 Після стропування вантажів храпцями механізатори повинні негайно відійти в безпечне місце для того, щоб не піддавати себе небезпеці в разі випадання бочки з храпців.

15.5.2.6 Звільняти вантажі від храпців можна тільки після того, як весь вантаж ляже на місце і вантажний шкентель послабшає; з уторів вантажу варто скидати обидва храпці.

15.5.2.7 Під час перекочування котно-бочкового вантажу під ухил потрібно весь час притримувати його руками, перебуваючи за ним. Спуск і підйом котно-бочкового вантажу на вантажну площадку або у вагон і під час укладання в кілька рядів виконується по спеціально встановлених подвійних латах за допомогою канатів. Лати для бочок повинні мати пристосування, що запобігають скочуванню бочок униз. Знаходження людей між латами не дозволяється.

15.5.2.8 У разі завантаження критих вагонів бочковим вантажем вагою 100 кг і більше відстань від верхнього ярусу до виступних частин стелі повинна бути не менше 1 м. Укладання котно-бочкових вантажів допускаються на бічну поверхню або на торець пробкою догори.

15.5.2.9 Перший спосіб укладання допускається з вантажем у тарі, що розрахована на більше навантаження, а другий - з вантажами в тарі більш слабкої конструкції.

15.5.2.10 Укладання котно-бочкових вантажів на торець виконується у вигляді усіченої піраміди або паралелепіпеда з прокладкою рівних дощок між кожним рядом.

Укладання на бічну поверхню цих вантажів допускається у вигляді усіченої піраміди також з прокладкою рівних дощок між кожним рядом.

Щоб уникнути розкочування штабелів, крайні місця необхідно надійно заклинювати упорами.

15.5.2.11 Під час механізованого штабелювання котно-бочкових вантажів на бічну поверхню допускається укладання без прокладок з надійним підклинюванням крайніх місць кожного ряду.

15.5.3 Навалювальні вантажі (риба, сіль, вугілля тощо)

15.5.3.1 Під час виконання ручних вантажних робіт з навалювальними вантажами працівники повинні забезпечуватися спеціальним робочим інструментом (лопатами, сачками, ломачами тощо).

15.5.3.2 У разі скупчення риб'ячого слизу на робочих місцях необхідно обов'язково промивати їх водою та посипати сіллю.

15.5.3.3 Перевантаження навалювальних вантажів (сіль, вугілля) повинно виконуватися за допомогою грейферів, екскаваторів, скреперів, транспортерів, конвеєрів, пневмотранспорту, механічних лопат й інших видів машин, механізмів і пристосувань.

15.5.3.4 Штабелі навалювальних вантажів повинні бути покладені з дотриманням кутів природного ухилу або в досить міцних підпірних стінках.

15.5.3.5 Під час підйому й опускання грейфера, ковша або іншого пристосування механізатори не повинні перебувати під ними або на шляху їх переміщення, а також на вантажі, що обсипається, або в безпосередній близькості від нього.

15.5.3.6 Вивантаження грейферами вугілля з платформ і з відкритих вагонів повинно виконуватися без участі працівників.

15.5.3.7 Під час навантаження суден вантажами, що порошать, розкривати навантажений грейфер над люками на висоті понад 2 м не дозволяється.

15.5.3.8 Переробку буртів солі й інших вантажів, що обсипаються, треба здійснювати з вершини до підшови рівномірними уступами. У жодному разі не можна робити переробку цих вантажів методом підкопу.

15.5.3.9 Не дозволяється перебувати напроти зсипних труб, лотків, скреперів й інших транспортувальних пристроїв, що викидають вантаж.

15.5.3.10 У разі необхідності проходження працівників по навалювальному вантажу на ньому повинні бути настелені містки.

15.5.3.11 Зберігання солі навалом на відкритих складських площадках, як правило, повинно бути короткочасним, щоб уникнути її злежування.

15.5.4 Стиснені та зріджені гази

15.5.4.1 Зберігання, навантаження та розвантаження балонів з газами повинно відповідати вимогам НПАОП 0.00-1.07-94.

15.5.4.2 Перевантаження підймальними кранами балонів із стисненими та зрідженими газами повинно здійснюватися за допомогою спеціальної міцної тари (контейнерів з гніздами).

15.5.4.3 Для уникнення переміщення та падіння балони під час перевантаження повинні бути закріплені.

15.5.4.4 Перевантаження балонів необхідно робити з нагвинченими захисними ковпаками. Балони з газами слід оберегати від потрапляння на них технічних мастил.

15.5.4.5 Транспортування балонів до місця навантаження або місця розвантаження повинно здійснюватися на спеціальних візках, конструкція яких повинна захищати балони від тряски й ударів (візки повинні мати гнізда за розміром балонів, оббиті повстю тощо); транспортування балонів дозволяється тільки в горизонтальному положенні (лежачи).

15.5.4.6 Перевезення наповнених газами балонів на автомобілі має здійснюватися в горизонтальному положенні, обов'язково з прокладками між балонами. Для прокладок можуть застосовуватись дерев'яні бруси з вирізаними гніздами для балонів, а також вірьовочні чи гумові кільця товщиною не менше 25 мм (по 2 кільця на балон) або інші прокладки, що захищають балони від ударів один об одного. Усі балони під час перевезення треба укладати вентилями в один бік.

15.5.4.7 Дозволяється перевезення балонів у спеціальних контейнерах, а також без контейнерів у вертикальному положенні обов'язково з прокладками між ними і загорожею від можливого падіння.

15.5.4.8 Під час перевезення балонів у разі високої температури повітря необхідно вкривати їх брезентом або іншими матеріалами, що захищають від променів сонця.

15.5.5 Перевантаження металу

15.5.5.1 Перевантаження металу в чушках і плитках повинно здійснюватися площадками (парашутами), при цьому чушки або плитки повинні бути покладені поруч одна з одною або клітками по краях площадки. Щоб уникнути падіння під час підймання та переносу, укладання чушок і плиток, по краях площадки повинно бути без звисів.

15.5.5.2 Штабелювання чушок повинно здійснюватися у вигляді правильних кліток, що стоять вертикально, висота яких не повинна перевищувати 1 м.

15.5.5.3 Переміщення листів металу у вертикальному та горизонтальному положеннях повинно здійснюватися за допомогою електромагнітних та вакуумних захоплювальних пристроїв, а також спеціальних хrapців, скоб і струбцин.

У вертикальному положенні за допомогою храпців, скоб і струбцин дозволяється переносити лише один лист. У горизонтальному положенні допускається переносити кілька листів, але щоб уникнути вислизання середніх листів, повинна бути підібрана конструкція храпців, що унеможлиблює вислизання, або листи повинні затискатися струбцинами.

15.5.5.4 Партії листового заліза одного розміру необхідно укласти горизонтально (пліском) з дерев'яними прокладками між ними для забезпечення підведення стропів.

15.5.5.5 Дріт й обручеве залізо в колах потрібно укласти на дерев'яному настилі в штабелі висотою до 1 м.

15.5.5.6 Під час перевантаження довгомірних балок і труб кранами партія, що піднімається, повинна набиратися з однорідних профілів, діаметра або перерізу з метою кращого затиснення їх і щоб уникнути випадання окремих балок, труб.

15.5.5.7 Під час перевантаження довгомірів для їх стропування повинні застосовуватися два стропи однакової довжини. Стропування повинно виконуватися способом, що виключає можливість вислизання довгоміра зі стропів. Спосіб стропування повинен зазначатися у технологічній карті.

15.5.5.8 Відтягнення, що застосовуються під час перевантаження пакетів прокату, повинні мати довжину не менше 12 м кожне.

15.5.5.9 Для підтягування провислих відтягнень варто застосовувати багри. Не дозволяється механізаторам нахилитися через комінгси люка для захвата відтягнень.

15.5.5.10 Під час вивантаження фасонного прокату і труб із залізничних платформ і піввагонів застропований пакет дозволяється піднімати краном тільки після того, як механізатори зійдуть з платформи та візьмуть у руки відтягнення.

15.5.5.11 Під час роботи з відтягненнями, тобто в разі виносу з трюму чи укладання в піввагони або платформи пакетів, механізатори, які розвертають їх, повинні перебувати з протилежного боку відносно крана.

15.5.5.12 Труби діаметром 400 мм і більше треба перевантажувати спеціальними торцевими захватами.

15.5.5.13 Під час перенесення вручну довгомірних металевих балок, рейок, труб, штаб, які мають вагу понад 50 кг, необхідно застосовувати спеціальні захвати (наприклад, кліщі), а в разі їх кантування - лопати. Перенесення зазначених довгомірних матеріалів в будь-який інший спосіб не дозволяються.

15.5.5.14 Укладання в штабель труб і круглого довгомірного прокату здійснюється на висоту не більше 3 м з підкладками між рядами, а крайні ряди, щоб уникнути розкату, кріпляться башмаками або дерев'яними брусами, клинами, прибитими до дощок (прокладок), на які вони покладені.

15.5.6 Довгомірний круглий лісоматеріал

15.5.6.1 Вивантаження та перевантаження колод, як правило, повинно здійснюватися із застосуванням порталних, баштових, гусеничних й інших кранів з достатнім вильотом стріли. Ручне навантаження та вивантаження довгомірних лісоматеріалів (колод, брусів тощо) може допускатися, як виняток, під час розвантаження одиничних вагонів і повинно здійснюватися згідно з інструкцією, що передбачає безпечну організацію робіт.

15.5.6.2 Переміщення довгомірного круглого лісу (колод) вручну здійснюється тільки за допомогою багрів, ломів, важелів та інших пристосувань.

15.5.6.3 Усі роботи з навантаження та вивантаження лісоматеріалів треба здійснювати під керівництвом досвідченого стивідора.

15.5.6.4 У разі одночасного розвантаження декількох платформ з колодами платформи повинні бути розставлені по фронту таким чином, щоб відстань між ними була не менше 5 м. Якщо за якимись причинами розкотити платформи зазначеним способом неможливо, то одночасне розвантаження їх потрібно здійснювати тільки через платформу.

15.5.6.5 Перед початком вивантаження колод необхідно ретельно перевірити стійкість укладання їх на платформі та залежно від цього визначити спосіб розвантаження.

15.5.6.6 Під час вивантаження довгомірного круглого лісоматеріалу з платформ (з вагонів) кранами необхідно керуватися наступним:

стропування лісоматеріалу здійснюється двома стропами однакової довжини та вантажопідйомності "в зашморг" із застосуванням роликів скоб. Одним стропом можна застроповувати ліс довжиною не більше 3 м;

підготовка пакета здійснюється в такому порядку: заводять перший строп під кінці колод, і, перевіривши надійність стропування, піднімають один кінець колоди. Потім за допомогою багрів підводять два стропа однакової довжини. Пакет опускають, перший строп забирають, а два заведених основних стропа "в зашморг" накидають на гак. Якщо неможливо завести відразу два основних стропа, заводять один, з його допомогою піднімають пакет і заводять другий строп. Потім пакет опускають й обидва стропа надягають на гак;

під час підймання й опускання пакета колод як допоміжними стропами, так й основними стропами працівники зобов'язані відійти на безпечну відстань (не менше 4 - 5 м);

розвантаження круглого лісоматеріалу з платформи на судно необхідно проводити за наявності двох сигнальників: одного на судні, іншого - біля платформи.

15.5.6.7 Навантаження колод вручну на платформи здійснюється шляхом вкочування їх по латах за допомогою канатів.

15.5.6.8 Перед навантаженням колод на платформи повинні встановлюватися стійки з боку, протилежного навантаженню.

15.5.6.9 Лати, якими вкочують колоди, повинні бути міцно укріплені, для чого кінець кожної лати, що перебуває на землі, повинен бути заглиблений у землю та закріплений клином, а на штабелі закріплений скобами.

15.5.6.10 На місцях постійного проведення робіт повинні бути лати із загостреними та трохи вигнутими металевими наконечниками на одному кінці, за допомогою яких цей кінець закріплюється в землі.

15.5.6.11 Напрямок пересування колоди по латах повинен регулюватися вірвочками, а на платформі - ломами.

15.5.6.12 Підштовхувати та регулювати напрямок руху колод руками не дозволяється.

15.5.6.13 Працівники, які навантажують колоди, повинні перебувати на боці, протилежному фронту навантаження платформи.

15.5.6.14 Стропи на підіймання лісоматеріалу повинні бути накладені на відстані одного метра від кінців пакета.

15.5.6.15 Колоди в пакеті слід укладати паралельно з невеликими виступами окремих колод.

15.5.6.16 У разі, якщо довжина колод перевищує довжину люка, стропування необхідно робити на два стропи різної довжини.

15.5.6.17 Під час укладання колод на березі або на штабелі перебувати ближче 5 м від місця підіймання та підходити до нього до повного скочування колод не дозволяється.

15.5.6.18 У місцях зберігання лісоматеріал необхідно укладати рядами. Між кожним рядом колод повинні бути прокладки з брусів. Крайні колоди в кожному ряду треба підклинювати.

15.5.7 Великовагові вантажі

15.5.7.1 Вантажно-розвантажувальні роботи з великоваговими вантажами вагою понад 500 кг здійснюються під керівництвом працівника, призначеного адміністрацією порту.

15.5.7.2 Усі перевалочні операції з великоваговими вантажами повинні здійснюватися тільки кранами.

15.5.7.3 Перед початком роботи з переміщення великовагових поїздів повинен бути розроблений найбільш ефективний і безпечний спосіб виконання роботи та проведений інструктаж механізаторів.

15.5.7.4 Під час проведення вантажно-розвантажувальних робіт з великоваговими вантажами необхідно виконувати такі вимоги безпеки:

усі підймальні пристосування, інвентар і такелаж повинні відповідати характеру даної роботи, бути випробуваними та перебувати в повній справності;

шлях, яким переміщається великоваговий вантаж, повинен бути рівним і звільненим від усіх сторонніх предметів;

у разі слабкого ґрунту або нерівної поверхні шляху переміщення важких вантажів він повинен бути підкріплений і вирівняний дошками, брусами тощо;

постійно підтримувати в справному стані містки і трапи та за потреби перевіряти їх відповідними розрахунками.

15.5.8 Кислоти, рідкі хімікати тощо

15.5.8.1 Під час перевантаження, розвантаження та транспортування вантажів цієї групи обов'язкові до виконання такі вимоги:

транспортування рідин, що зберігаються у скляній тарі, від місця розвантаження до складу та від складу до місця навантаження повинно здійснюватися на спеціально для цього пристосованих носилках, візках, тачках тощо, що забезпечують повну безпеку транспортування; перенесення цих вантажів в будь-який інший спосіб не дозволяється;

візки, носилки й інші пристосування для транспортування повинні мати гнізда по розміру перевезеної тари, стінки гнізд повинні бути оббиті м'яким матеріалом (рогожа, повсть тощо), установка сулій та іншої скляної тари повинна проводитися збоку, для чого гнізда повинні мати бічні дверцята із пристосуваннями, що захищають їх від мимовільного відкривання;

скляна тара з хімічними рідинами (кислоти, луги тощо) повинна знаходитися в плетених або дерев'яних кошиках, без яких перевезення та транспортування їх не дозволяється;

навантаження та розвантаження цих рідин, а також установка їх у транспортні пристосування повинні здійснюватися двома механізаторами;

переносити вантажі цієї групи в будь-який інший спосіб не дозволяється.

15.5.8.2 У разі транспортування вантажів цієї групи в металевій тарі або автоцистернах обов'язковий огляд тари та цистерн перед кожним рейсом для визначення їх технічного стану.

15.5.8.3 Не дозволяється транспортування, навантаження та розвантаження цих рідин за допомогою механічних підіймальних пристроїв, за винятком ліфтів і шахтопідйомників.

15.6 Вантажно-розвантажувальні роботи та транспортування вантажів автомобільним транспортом

Експлуатація автомобільного транспорту, навантаження, розвантаження та перевезення вантажів автомобільним транспортом повинні здійснюватися згідно з вимогами Правил охорони праці на автомобільному транспорті, затверджених наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 13.01.97 N 5 (НПАОП 60.2-1.28-97).

16 ВИМОГИ ЕЛЕКТРОБЕЗПЕКИ

16.1 Загальні вимоги

16.1.1 Улаштування, експлуатація й обслуговування електричних установок у морських рибних портах повинні виконуватися згідно з вимогами Правил улаштування електроустановок (ПУЕ), Правил технічної експлуатації електроустановок споживачів, затверджених Міністерством енергетики та електрифікації СРСР 21.12.85 (далі - ПТЕЕС), Правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів, затверджених [наказом Комітету по нагляду за охороною праці Міністерства праці та соціальної політики України від 09.01.98 N 4](#), зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 10.02.98 за N 93/2533 (далі - НПАОП 40.1-1.21-98), Правил будови електроустановок. Електрообладнання спеціальних установок, затверджених [наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 21.06.2001 N 272](#) (далі - НПАОП 40.1-1.32-01), Правил захисту від статичної електрики, затверджених наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 22.04.97 N 103 (НПАОП 0.00-1.29-97), ГОСТ 12.1.030-81 "ССБТ. Электробезопасность. Защитное заземление, зануление", затвердженого та введеного в дію постановою Державного комітету СРСР зі стандартів від 15.05.81 N 2404.

16.1.2 Відстань від проводів у разі найбільшого їх провисання до поверхні землі для повітряних ліній (далі - ПЛ) напругою понад 20 кВ повинна бути не менше 7 м, а напругою до 1 кВ - не менше 6 м.

16.1.3 Найменша відстань від проводів, відгалужень ПЛ напругою до 1 кВ до введення у приміщення від тротуарів і пішохідних доріжок повинна бути не менше 3,5 м.

16.1.4 У рибних портах повинний бути забезпечений захист кабельних ліній від механічних пошкоджень, корозії, вібрації та перегріву.

16.1.5 На причалах повинна бути забезпечена можливість живлення електроенергією з берега суден і машин трюмної механізації, повинні бути обладнані постійні та тимчасові установки, що мають кілька комплектів сполучних пристроїв.

16.1.6 Передача електроенергії з берега на судна повинна здійснюватися гнучким шланговим кабелем. Кабель повинний бути прокладений таким чином, щоб він не піддавався неприпустимому натягу, не обмежував свободи пересування берегових перевантажувальних машин і в необхідних місцях має бути захищений від механічних пошкоджень.

16.1.7 Приєднання шлангового кабелю до робочої лінії повинно здійснюватися за допомогою сполучного пристрою, укріпленого в електричній колонці на висоті не нижче 0,5 м над поверхнею землі. Конструкція колонки повинна забезпечувати захист сполучного пристрою від метеорологічних опадів і механічних пошкоджень.

16.1.8 Живильні електроколонки повинні знаходитися на відстані не менше 0,7 м від крайніх точок на зовнішньому боці крана. Відстань між електроколонками вдовж

підкранових колій повинна бути не більше 40 м.

16.1.9 Електропроводи до електродвигунів та приладів повинні бути надійно захищені від можливих механічних пошкоджень.

16.1.10 Оголені струмопровідні частини електричних пристроїв (шини, контакти, рубильники і запобіжники, затискачі електричних машин тощо), що доступні випадковим дотикам, повинні бути захищені огороженнями. Експлуатація електроапаратури з відкритими струмоведучими частинами не допускається.

16.1.11 Захисні огороження (кришки, кожухи, дверцята тощо) струмоведучих частин в електроустановках повинні бути такої конструкції, що не допускає їх зняття або відкриття без спеціальних ключів або інструмента.

16.1.12 На лицьовому та зворотному боках панелей усіх розподільних щитів повинні бути зроблені чіткі написи, до якої лінії або агрегату належать встановлені на панелі прилади й устаткування.

16.1.13 Пускову апаратуру необхідно розміщувати безпосередньо поблизу електродвигунів та робочих місць; у разі застосування кнопових станцій - захищати їх від випадкових включань; розподільне, електросилове й освітлювальне обладнання, а також окремі пускові прилади треба розміщувати в безпечному і зручному для обслуговування місці.

16.1.14 Вмикання та вимикання магістральних або живильних ліній електромережі повинно виконуватися тільки електротехнічним персоналом. Лінії, що живлять окремі електроприймачі чи групи, можуть вмикатися і вимикатися персоналом, який обслуговує ці електроприймачі.

16.1.15 Після закінчення роботи електродвигунів або припинення подачі електроенергії пускові прилади до електроустаткування слід відключити.

16.1.16 Для живлення переносних і пересувних електроприймачів слід застосовувати шнури та гнучкі кабелі з мідними жилами, спеціально призначені для цієї мети, з урахуванням можливих механічних пошкоджень.

16.1.17 Згідно з пунктом 1.7.46 ПУЕ корпуси електричних машин, трансформаторів, апаратів, світильників, металеві конструкції розподільних пристроїв, металеві корпуси пересувних та переносних електроприймачів тощо повинні мати надійне захисне заземлення або занулення.

16.1.18 У процесі експлуатації електроустановок необхідно систематично контролювати справність заземлень. Вимірювання опору ізоляції заземлення, перевірка ланцюга між заземлювачами та заземлювальними елементами та інші випробування електроустановок повинні проводитися в обсязі та з періодичністю, вказаними в ПТЕЕС і [НПАОП 40.1-1.21-98](#). Вимірювання опору ізоляції заземлення необхідно послідовно чергувати: проводити їх один раз улітку - в разі найбільшого просихання ґрунту, наступний раз узимку - в разі найбільшого промерзання ґрунту.

16.1.19 Постійні заземлювальні пристрої повинні відповідати вимогам ПУЕ і мати паспорт, у якому містяться схема заземлення, основні технічні та розрахункові величини, дані щодо результатів оглядів і випробувань.

16.1.20 На приводах комунікаційних апаратів повинні бути чітко вказані положення "Включено" та "Відключено".

16.1.21 Плавкі вставки запобіжників повинні бути калібровані з зазначенням на клеймі номінального струму вставки. Застосування саморобних некаліброваних плавких вставок не дозволяється.

16.1.22 Ручні електричні машини (інструмент) та допоміжне обладнання до них, їх експлуатація повинні відповідати вимогам НПАОП 0.00-1.30-01 і підлягати періодичній перевірці один раз на 6 місяців згідно з ГОСТ 12.2.013.0-91 "ССБТ. Машини ручные электрические. Общие требования безопасности и методы испытаний", затвердженим і введеним у дію постановою Державного комітету стандартизації та метрології СРСР від 30.09.91 N 1563.

16.1.23 Чищення, поточний ремонт електрообладнання, електроапаратури, електроінструменту та проводки повинні виконуватися електротехнічним персоналом після зняття напруги.

16.1.24 Перед застосуванням електроінструмент повинен бути перевірений на стенді чи приладом на відсутність замикання на корпус і на справність проводу заземлення.

16.1.25 Для безпечного обслуговування електроустановок персонал повинен бути забезпечений необхідними електрозахисними засобами, що відповідають вимогам ПТЕЕС та [НПАОП 40.1-1.21-98](#).

16.1.26 Блискавкозахист будівель і споруд порту повинен виконуватися згідно з вимогами "Инструкции по устройству молниезащиты зданий и сооружений" (далі - РД 34.21.122-87).

16.2 Вимоги безпеки під час робіт з акумуляторами

16.2.1 Ремонт і заряджання акумуляторних батарей слід проводити в окремих приміщеннях, оснащених відповідним устаткуванням, приладами, пристроями та інструментом.

16.2.2 Для переміщення акумуляторних батарей на території та в приміщеннях підприємства необхідно користуватися спеціальними візками, платформа яких унеможлиблює падіння батарей.

16.2.3 Під час перенесення вручну малогабаритних акумуляторних батарей необхідно використовувати пристрої (захвати) і додержуватись застережливих заходів, щоб уникнути обливання електролітом.

16.2.4 Усі ємності з кислотою, лугом, дистильованою водою і нейтралізуючим розчином повинні мати відповідні написи.

16.2.5 Готувати кислотний електроліт необхідно у спеціальних ємностях (керамічних, пластмасових), при цьому слід спочатку налити дистильовану воду, а потім до неї доливати тонким струменем кислоти.

16.2.6 Акумуляторні батареї, що встановлюються для заряджання, повинні з'єднуватись між собою тільки проводами з наконечниками, які щільно прилягають до клем батарей і виключають можливість іскріння.

16.2.7 Приєднання акумуляторних батарей до зарядного пристрою і від'єднання їх повинно проводитися тільки за умови виключеного зарядного обладнання.

16.2.8 Контроль за станом заряджання повинен здійснюватись за допомогою спеціальних приладів. Перевіряти акумуляторну батарею коротким замиканням не дозволяється.

16.2.9 Заряджання акумуляторних батарей повинно проводитися тільки з відкритими пробками і включеною вентиляцією.

16.2.10 Припливно-витяжна вентиляція зарядної повинна включатися перед початком заряджання батарей і відключатися після повного видалення газів, але не раніше ніж через 1,5 години після закінчення заряджання.

16.2.11 Вентиляція зарядного відділення повинна блокуватися з зарядним пристроєм так, щоб зарядний струм не подавався до акумуляторних батарей у разі непрацюючої вентиляції.

16.2.12 Для огляду акумуляторних батарей необхідно користуватися переносними світильниками у вибухобезпечному виконанні напругою не більше 42 В.

16.2.13 В одному приміщенні не дозволяється спільно зберігати і заряджати кислотні та лужні акумуляторні батареї.

16.2.14 Ремонт акумуляторних батарей повинен проводитися тільки на робочих місцях, обладнаних місцевою витяжною вентиляцією.

16.2.15 На акумуляторній дільниці повинні бути умивальник, мило, вата в упаковці, рушник і закриті ємності з нейтралізуючим кислоту розчином питної соди (5 - 10 % концентрації для шкіри тіла і 2 - 4 % концентрації для очей).

16.2.16 Під час експлуатації лужних акумуляторів нейтралізуючим розчином повинен бути розчин борної кислоти (5 - 10 % концентрації для шкіри тіла і 2 - 4 % концентрації для очей).

16.2.17 В акумуляторній повинні знаходитися аптечки з медикаментами і матеріалами, необхідними для надання першої допомоги.

16.2.18 На вхідних дверях в акумуляторну дільницю необхідно прикріплювати знаки безпеки "Курити заборонено", а на дверях зарядного відділення - "Вхід заборонено", "Користуватися відкритим вогнем заборонено".

16.2.19 У приміщеннях акумуляторної дільниці не дозволяється зберігати продукти харчування і приймати їжу.

17 СИСТЕМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ, СИГНАЛІЗАЦІЯ ТА ЗВ'ЯЗОК

17.1 Монтаж і експлуатація систем контролю й автоматизації в морських рибних портах повинні виконуватися з урахуванням вимог "Инструкции по проектированию электроустановок, систем автоматизации технологического оборудования" (ВСН 205-84), ДБН В.2.5-13-98 "Інженерне обладнання будинків і споруд. Пожежна автоматика будинків і споруд", затверджених наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 28.10.98 N 247, Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених [наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій від 19.10.2004 N 126](#), зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 04.11.2004 за N 1410/10009 (далі - НАПБ А.01.001-2004), СНиП 3.05.07-85 "Системы автоматизации", затверджених постановою Державного комітету СРСР у справах будівництва від 18.10.85 N 175 (із змінами та доповненнями), та ПУЕ.

17.2 Конструкція, виконання, спосіб встановлення і клас ізоляції приладів, апаратів та інших засобів автоматизації повинні відповідати умовам навколишнього середовища і номінальній напрузі мережі.

17.3 Система електроживлення контрольно-вимірювальних приладів і засобів автоматизації повинна забезпечувати необхідну надійність живлення, а також зручність і безпеку експлуатації.

17.4 Проведення ремонтних і монтажних робіт у системах автоматизації і контрольно-вимірювальних приладах на діючих агрегатах повинно виконуватися після обов'язкового відключення їх від електромережі тільки за дозволом начальника даної виробничої дільниці.

17.5 Вимірювання і регулювання технологічних параметрів (витрата, температура, тиск тощо) повинні здійснюватися контрольно-вимірювальними приладами та регуляторами, що пройшли своєчасну перевірку.

17.6 Не дозволяється застосування несправних контрольно-вимірювальних приладів, а також приладів із строком перевірки, що минув.

17.7 Виконавчі механізми автоматичних регуляторів слід піддавати випробуванню разом із технологічною арматурою і комунікаціями.

17.8 У разі управління електродвигунами виконавчих механізмів і електроприводів (засувок, вентилів тощо) із кількох місць чи за наявності кількох видів управління (автоматичного, дистанційного, місцевого) повинні бути передбачені ключі вибору режиму, що унеможливають пуск електродвигунів із кількох місць.

17.9 Морські рибні порти повинні забезпечуватися засобами зв'язку, що призначаються для обслуговування внутрішніх контактів у межах порту на його території та акваторії, а також для зовнішнього зв'язку.

18 УЛАШТУВАННЯ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЯ СИСТЕМ ТЕПЛОПОСТАЧАННЯ І ТЕПЛОТЕХНІЧНИХ УСТАНОВОК

18.1 Загальні вимоги

18.1.1 Улаштування та експлуатація систем тепlopостачання, теплотехнічних установок і об'єктів газового господарства повинні відповідати вимогам НПАОП 0.00-1.07-94, НПАОП 0.00-1.08-94, [НПАОП 0.00-1.11-98](#), [НАПБ А.01.001-2004](#), ДБН В.2.5-20-2001 "Інженерне обладнання будинків і споруд. Зовнішні мережі та споруди. Газопостачання", затверджених наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 23.04.2001 N 101, СНиП II-35-76 "Котельные установки", затверджених постановою Державного комітету Ради Міністрів СРСР у справах будівництва від 31.12.76 N 229 (із змінами та доповненнями), СНиП 2.04.07-86 "Тепловые сети", затверджених постановою Державного будівельного комітету СРСР від 30.12.86 N 75 (із змінами та доповненнями), СНиП 2.04.14-88, СНиП II-89-80.

18.1.2 Устаткування, посудини та трубопроводи, що працюють під тиском і з гарячою водою, повинні оснащуватися необхідними контрольно-вимірювальними приладами, запірною та регулювальною арматурою і пристроями, засобами захисту, автоматики і сигналізації.

18.1.3 Перед випробуванням трубні лінії необхідно продувати стисненим повітрям. Трубопроводи для пари та води допускається продувати робочим агентом.

18.1.4 Перевірку трубних ліній та посудин на міцність і щільність (герметичність) слід виконувати гідравлічними або пневматичними випробуваннями за умови відключеного устаткування.

18.1.5 Не дозволяється проводити ремонтні роботи на трубопроводах і обладнанні, що знаходяться під тиском рідин, пари і газів.

18.2 Теплові мережі

18.2.1 Траси, способи прокладання та конструкція теплових мереж повинні відповідати вимогам СНиП II-89-80 і СНиП 2.04.07-86.

18.2.2 Камери для обслуговування підземних трубопроводів повинні мати не менше двох люків із драбинами або скобами.

18.2.3 Для прокладання теплових мереж над землею застосування горючих теплоізоляційних матеріалів не допускається.

18.2.4 Кількість і розміщення арматури, засобів вимірювання, автоматики і захисту повинні бути передбачені з урахуванням умов безпечного обслуговування і ремонту.

18.2.5 Трубопровід, розрахунковий тиск якого нижчий від тиску джерела, що живить його, повинен мати редуційний пристрій з манометром і запобіжним клапаном, які встановлюються з боку меншого тиску.

18.2.6 Редуційні і редуційно-охолоджувальні пристрої повинні мати автоматичне регулювання тиску і температури пари.

18.2.7 Манометри повинні встановлюватись так, щоб їхні показання було чітко видно обслуговуючому персоналу.

18.2.8 Запобіжні клапани повинні мати відвідні трубопроводи, що захищають персонал від опіків у разі їх спрацювання.

18.2.9 Перед ремонтом трубопроводів повинно бути проведено відключення ділянки трубопроводу, що ремонтується (спуск у ній тиску і видалення води, пари, повітря тощо). На вентилях і засувках, що роз'єднують відповідні ділянки трубопроводів, повинні бути вивішені плакати "Не включати - працюють люди".

18.2.10 На гарячих трубопроводах під час роз'єднання фланців для запобігання можливим опікам парю або гарячою водою слід стежити за тим, щоб дренажі на ділянках трубопроводу, що ремонтується, були відкриті; у разі закритих дренажів проводити ремонт на трубопроводах не дозволяється.

18.2.11 Трубопроводи, на яких сталися розриви або порушення герметичності, слід негайно відключити від теплової мережі.

18.2.12 Під час тривалого ремонту, а також у разі недостатньої щільності арматури ділянка, що ремонтується, повинна відокремлюватися заглушками.

18.2.13 Вирви з гарячою водою після розривів трубопроводів повинні своєчасно обгороджуватися.

19 УЛАШТУВАННЯ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЯ СИСТЕМ ВОДОПОСТАЧАННЯ І КАНАЛІЗАЦІЇ

19.1 Будівництво та експлуатація систем водопостачання і каналізації морських рибних портів повинно виконуватись з урахуванням вимог СНиП 2.04.01-85 "Внутренний водопровод и канализация зданий", затверджених постановою Державного комітету СРСР у справах будівництва від 10.04.85 N 169 (із змінами та доповненнями), СНиП 2.04.02-84 "Водоснабжение. Наружные сети и сооружения", затверджених постановою Державного комітету СРСР у справах будівництва від 27.07.84 N 123 (із змінами та доповненнями), СНиП 2.04.03-85 "Канализация. Наружные сети и сооружения", затверджених постановою Державного комітету СРСР у справах будівництва від 21.05.85 N 71 (із змінами та доповненнями), СНиП 3.05.04-85* "Наружные сети и сооружения водоснабжения и канализации", затверджених постановою Державного будівельного комітету СРСР від 31.05.85 N 73 (вид. 1990 р., із змінами та доповненнями), СанПиН 4631-89, [НАПБ А.01.001-2004](#).

19.2 Об'єднання мереж господарсько-питного водопроводу з мережами водопроводів, що подають воду непитної якості, не допускається.

19.3 Каналізація для відведення побутових і промислових стоків по всій довжині повинна бути закритою і виконаною з вогнетривких матеріалів.

19.4 Для управління розташованими в оглядових колодязях засувками слід користуватися штангою-вилкою або встановлювати виносні штурвали, дистанційні приводи та інші пристрої, що виключають необхідність спускання обслуговуючого персоналу до колодязя.

19.5 Відігрівання замерзлих ділянок трубопроводів повинно проводитися гарячою водою, парю, гарячим піском з додержанням заходів проти опіків.

20 УЛАШТУВАННЯ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЯ СИСТЕМ ОПАЛЕННЯ, ВЕНТИЛЯЦІЇ ТА КОНДИЦІОНУВАННЯ

20.1 Виробничі та допоміжні приміщення морських рибних портів повинні бути обладнані системами опалення, вентиляції та кондиціонування повітря, влаштування й експлуатація яких повинні відповідати вимогам СНиП 2.04.05-91 "Отопление, вентиляция и кондиционирование", затверджених постановою Державного комітету СРСР з будівництва та інвестицій від 28.11.91 (із змінами та доповненнями), СНиП 2.04.14-88 та [НАПБ А.01.001-2004](#).

20.2 Рами, кватирки, фрамуги, світлові ліхтарі, двері, тамбури, тенти і обладнання теплових завіс повинні бути у справному стані.

20.3 Для відкривання і регулювання фрамуг, вікон, ступок ліхтарів, отворів шахт слід мати зручні пристосування, що обслуговуються з підлоги, або відкривання їх повинно бути механізованим.

20.4 Усі металеві повітроводи, трубопроводи та інше обладнання систем опалення та вентиляції приміщень категорій А і Б, а також систем місцевих відсмоктувачів вибухопожежонебезпечних сумішей (речовин) повинні бути заземлені та захищені від статичної електрики.

20.5 Місце для забору припливного повітря повинно вибиратися в зоні найменшого забруднення від навколишніх виробничих та вентиляційних викидів. У разі неможливості за місцевими умовами забезпечити забирання повітря з незабрудненої зони припливне повітря повинно попередньо очищатися з тим, щоб після його надходження сумарна кількість газів і пари в робочій зоні не перевищувала допустимих концентрацій.

20.6 Припливне повітря слід подавати у виробничі приміщення з постійним перебуванням людей так, щоб повітря не надходило через зони з великим забрудненням та не порушувало роботу місцевих відсмоктувачів.

20.7 Припливно-витяжна вентиляція виробничих приміщень, сполучених між собою, повинна улаштовуватися таким чином, щоб була виключена можливість надходження шкідливих речовин і неприємних запахів з одних приміщень в інші, де виділення шкідливих речовин відсутнє.

20.8 Видалення повітря необхідно передбачати безпосередньо від місць виділення шкідливостей або зон найбільшого забруднення повітря у приміщеннях.

20.9 В одну загальну витяжну вентиляційну установку не дозволяється об'єднання відсмоктувачів легкоконденсаційних випарів та пилу, а також відсмоктувачів речовин, що можуть під час змішування утворити вибухонебезпечну або отруйну суміш (пари аміаку та інші).

20.10 Не допускається встановлювати у вентиляційних камерах разом з обладнанням припливних систем обладнання витяжних систем загальнообмінної вентиляції, що видаляють повітря з різким або неприємним запахом.

20.11 Вентилятори необхідно з'єднувати з повітропроводами за допомогою м'яких вставок.

20.12 Вентиляційні установки повинні розміщуватись у вентиляційних камерах і місцях, доступних для обслуговування.

20.13 Не дозволяється перетинання повітроводів газопроводами, кабелями, електропроводкою і каналізаційними трубопроводами.

21 ВИМОГИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВИКОНАННЯ ОКРЕМИХ ВИДІВ РОБІТ

21.1 Загальні вимоги безпеки

21.1.1 На кожному виробництві морського рибного порту, виходячи зі специфіки та виду виконуваних робіт, необхідно складати та затверджувати перелік робіт із підвищеною небезпекою, що виконуються за нарядами-допусками, і списки працівників, які мають право на видачу нарядів-допусків.

21.1.2 На роботи з підвищеною небезпекою необхідно розробити технологічні карти та забезпечити їх виконання.

21.1.3 Роботи з огляду, очищення і ремонту всередині технологічних ємностей, резервуарів, трубопроводів, камер, колодязів і шахт, в яких за умовами виробництва можуть бути шкідливі, отруйні та вибухонебезпечні речовини, повинні проводитися тільки за нарядами-допусками.

21.1.4 Адміністрацією порту видається завдання працівнику, відповідальному за виконання робіт усередині ємностей, резервуарів, трубопроводів, камер, колодязів, шахт.

21.1.5 Перед початком робіт працівник, відповідальний за їх проведення, повинен:

особисто оглянути місце роботи, визначити умови, в яких вона буде виконуватися, та забезпечити підготовку до роботи;

перевірити надійність відключення від діючих комунікацій ємностей, резервуарів, трубопроводів, камер та наявність заходів, що унеможливають їх підключення під час перебування в них працівників;

виконати відповідними приладами аналіз повітря всередині ємностей, резервуарів, камер, колодязів, шахт і переконатися, що вміст вибухонебезпечних і токсичних речовин не перевищує дозволених нормами величин;

перевірити наявність та технічний стан необхідних засобів індивідуального захисту, рятувального спорядження, а також пристроїв і механізмів для підняття та спуску людей;

докладно проінструктувати працівників про характер робіт і заходи безпеки на об'єкті, де вони будуть виконуватися.

21.1.6 Роботи повинні виконуватися:

усередині ємностей, резервуарів - бригадою не менше 3 чоловік;

у силосах, шахтах - бригадою не менше 4 чоловік;

у каналізаційних камерах і колодязях - бригадою не менше 3 чоловік.

21.1.7 У випадку великих розмірів трубопроводів, значної кількості опадів, інтенсивності руху на проїздах тощо склад бригади повинен бути збільшений.

21.1.8 Спуск працівника в ємність, резервуар, камеру, колодязь, шахту повинен виконуватися в запобіжному поясі з рятувальною вірьовкою з обов'язковою присутністю працівника, відповідального за ведення робіт, та спостерігача, що страхує.

21.1.9 Доручати спостерігачеві виконання іншої роботи до виходу працівника з ємності, резервуара, шахти, камери, колодязя на поверхню не дозволяється.

21.1.10 Під час перебування працівника всередині ємності, резервуара, камери, колодязя, шахти вільний кінець рятувальної вірьовки повинен тримати один із спостерігачів.

21.1.11 Якщо працівник, що спустився в колодязь, шахту, резервуар або іншу ємність, відчув погіршення здоров'я, спостерігачі повинні терміново підняти його наверх із використанням необхідних пристосувань і засобів захисту та надати потерпілому необхідну допомогу.

21.1.12 Під час роботи в ємностях із недостатнім обміном повітря та за наявності в них шкідливих речовин працівник перед спуском повинен надіти шланговий протигаз. Гофрований шланг протигаза повинен виходити назовні ємності не менше ніж на 2 м. Забірний патрубок шланга повинен закріплюватися в зоні чистого повітря без перегинань, скручувань або затискань якимось предметом.

21.1.13 Робота в резервуарах, котлах та інших теплових апаратах, що мають температуру повітря вище $+50^{\circ}\text{C}$, а в колодязях вище $+40^{\circ}\text{C}$, не дозволяється.

21.1.14 Для освітлення під час роботи всередині ємностей повинні застосовуватися переносні світильники напругою не вище 12 В. В ємностях, де за умовами виробництва знаходилися або можуть знаходитися вибухонебезпечні речовини (випари, газу, рідини), а також у каналізаційних камерах, колодязях повинні використовуватися переносні світильники тільки у вибухобезпечному виконанні.

21.1.15 Під час виконання робіт, пов'язаних з подачею зверху деталей, матеріалів та інших предметів, що можуть нанести у разі їх падіння травму, працівники, які перебувають усередині ємностей, колодязів, шахт, повинні забезпечуватися захисними касками, а в окремих випадках - тимчасово виводитися з них.

21.1.16 Роботи всередині ємностей, резервуарів, у камерах, колодязях, де є вірогідність появи легкозаймистих та вибухонебезпечних речовин (випарів, газів, рідин), повинні проводитися інструментом, що виключає іскроутворення. Різальний інструмент повинен густо змащуватися консистентними мастилами.

21.1.17 Відкритий колодязь, заглиблений резервуар, шахта, інші тимчасові отвори повинні бути обов'язково огорожені бар'єром або перилами по всьому периметру,

а також позначені: вдень - переносною триногою з відповідним знаком, а вночі, крім того, ще й червоним ліхтарем. Робота біля відчинених колодязів, заглиблених резервуарів, шахт, що не мають огорожі, не дозволяється.

21.1.18 Після закінчення робіт усередині ємності, резервуару, трубопроводу, камери, колодязя, шахти працівник, відповідальний за проведення робіт, особисто перевіряє відсутність там людей, а також інвентарю та інструментів, крім того, у письмовій формі дозволяє зняття заглушок, установлених на комунікаціях, закриття люків та включення об'єкта в роботу.

21.2 Вимоги безпеки під час проведення робіт в ємностях, резервуарах, трубопроводах

21.2.1 Ємності, резервуари, камери, в яких будуть проводитися роботи, повинні бути виведені з експлуатації, звільнені від продуктів, речовин, відключені від усіх комунікацій шляхом встановлення заглушок, очищені, промиті водою і, за необхідності, пропарені, охолоджені, провентильовані.

21.2.2 Приводи всіх механізмів, робочі органи яких знаходяться в ємностях, апаратах, повинні бути знеструмлені та відключені від електродвигунів шляхом зняття запобіжників із вивішуванням попереджувальних плакатів.

21.2.3 Роботи всередині технологічних апаратів і ємностей повинні виконуватися переважно вдень. У разі необхідності проведення робіт уночі повинні розроблятися додаткові заходи безпеки та одержано спеціальний дозвіл.

21.2.4 Спуск працівника у відкриту ємність повинен проводитися по переносній драбині, що має зверху гаки для зачіплювання за край ємності.

21.2.5 Доступ працівників усередину ємностей, що мають верхні та нижні люки, має здійснюватися тільки через нижній люк.

21.2.6 Тривалість перебування працівника всередині ємності та тривалість його відпочинку встановлюється інструкцією з виконання робіт усередині ємності залежно від умов виконуваних робіт. Під час роботи з застосуванням протигазу тривалість одноразового перебування працівника в ємності не повинна перевищувати 20 хвилин із наступним 20-хвилинним відпочинком на свіжому повітрі.

21.2.7 Приготування мийних і дезінфекційних розчинів та захисних покриттів повинно виконуватися в окремих приміщеннях із дотриманням правил охорони праці та пожежної безпеки.

21.2.8 Нанесення дезінфекційних розчинів на поверхню ємності повинно виконуватися обережно за допомогою волосяних або капронових щіток.

21.2.9 Приміщення і резервуари, де виконуються роботи з нанесення захисних покриттів, повинні безперервно вентильоватися. Використовуваний для видалення вибухонебезпечних випарів вентилятор повинен бути вибухозахищеного виконання.

21.2.10 За необхідності виконання робіт усередині ємності в разі температури вище +30° С (під час ліквідації аварії) повинні прийматися додаткові заходи безпеки - безперервне обдування свіжим повітрям, використання теплоізолюючих костюмів і взуття, перерви в роботі.

21.2.11 У разі температур від +40° С до +50° С час перебування одного працівника в ємності не повинен перевищувати 20 хвилин з наступним відпочинком понад 20 хвилин.

21.2.12 Проводити очищення ємностей, резервуарів і трубопроводів від мастил їх випалюванням не дозволяється.

21.3 Вимоги безпеки під час проведення робіт у каналізаційних камерах і колодязях

21.3.1 Роботи всередині каналізаційних камер і колодязів повинні вестися відповідно до СНиП 2.04.01-85 та СНиП 2.04.03-85.

21.3.2 У каналізаційних камерах і колодязях роботи повинні проводитися тільки за нарядом-допуском, який узгоджений під розпис з начальниками дільниць, що технологічно пов'язані з камерою, колодязем, в яких будуть виконуватися роботи.

21.3.3 Бригада для роботи в каналізаційних колодязях, камерах і колекторах повинна бути забезпечена таким інвентарем:

двома запобіжними (захисними) поясами з вірьовками, перевіреними на придатність згідно з інструкцією;

двома ізолюючими протигазами із шлангами довжиною на 2 м більше глибини камери, колодязя, але загальною довжиною не більше 12 м; замінювати ізолюючий протигаз фільтруючим категорично не дозволяється;

двома акумуляторними лампами у вибухобезпечному виконанні, газоаналізатором;

акумуляторним ліхтарем напругою не більше 12 В;

вентилятором;

захисними переносними знаками встановленого зразка;

гаками і ломачами для відкривання кришок колодязів.

21.3.4 До робіт, пов'язаних із спусканням у камеру чи колодязь, допускається бригада у складі не менше трьох чоловік: один - для роботи в камері, колодязі; другий - для роботи на поверхні; третій - спеціально для нагляду та надання необхідної допомоги у разі небезпеки, що загрожує працівнику в камері, колодязі.

21.3.5 Призначення бригади на роботу в колодязях і камерах, розташованих між залізничними коліями, дозволяється за умови попереднього узгодження з начальником дільниці, що експлуатує рухомий портовий залізничний транспорт.

21.3.6 Перед спусканням працівника в колодязь або камеру необхідно:

перевірити наявність скоб та міцність їх закріплення;

переконатися у відсутності сторонніх предметів, змій;

провести перевірку повітря на газ (метан, двоокис вуглецю тощо) газоаналізатором.

21.3.7 До повного видалення газу спускання працівника в колодязь або камеру не дозволяється. Повне видалення газу повинно бути встановлене повторною перевіркою.

21.3.8 Перевірка на газ киданням запаленого паперу або спусканням запаленої свічки чи ліхтаря не дозволяється.

21.3.9 Куріння біля відкритого колодязя, запалювання сірників, а також використання відкритого полум'я як у самому колодязі, так і над відкритим люком не дозволяється.

21.3.10 Використовувати випалювання газу з метою його видалення не дозволяється.

21.3.11 Спускання працівника в каналізаційний колодязь або камеру і робота в них без увімкненої лампи у вибухобезпечному виконанні, поставленої в отвір вхідної труби, не дозволяється.

21.3.12 Якщо газ із колодязя або камери не може бути повністю видалений, спускання працівника в нього дозволяється тільки в ізолюючому протигазі із шлангом, який виходить на 2 метри в бік від лазу. Нагляд у цьому випадку за працівником у колодязі, камері та за шлангом повинен здійснюватися безпосередньо бригадиром.

21.3.13 Не дозволяється доручати працівникам, які ведуть роботи в колодязі, не очищеному від газу, будь-які операції, що можуть викликати появу іскор.

21.3.14 Незалежно від результату перевірки на газ спускання працівника в колодязь або камеру без запобіжного пояса з вірьовкою на 2 м довшою глибини камери чи колодязя не дозволяється.

21.3.15 Під час робіт у колекторах бригада повинна складатися з 5 чоловік: один - у колекторі; по одному спостерігачу в колодязях, між якими проводиться робота; по одному працівнику на поверхні цих колодязів для підтримання зв'язку з працівником, який знаходиться в колекторі, та для подання йому допомоги у випадку небезпеки. Спостерігачі в колодязях повинні бути споряджені ізолюючими протигазами із шлангами, робочий у колекторі - кисневим приладом, акумуляторним ліхтарем напругою 12 В та лампою у вибухобезпечному виконанні.

21.3.16 Працівник, який працює у шланговому протигазі, повинен через кожні 20 хвилин виходити на поверхню для 20-хвилинного відпочинку.

21.3.17 Бригада працівників повинна бути забезпечена аптечкою з необхідним набором медикаментів.

21.4 Вимоги безпеки під час проведення вогневих робіт

21.4.1 Організація та виконання вогневих робіт повинні відповідати вимогам [НАПБ А.01.001-2004](#), ГОСТ 12.3.003-86* "ССБТ. Работы электросварочные. Требования

безпеки", затвердженого та введеного в дію постановою Державного комітету СРСР зі стандартів від 19.12.88 N 4072 (із змінами та доповненнями), Інструкції з організації безпечного ведення вогневих робіт на вибухопожежонебезпечних та вибухонебезпечних об'єктах, затвердженої [наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 05.06.2001 N 255](#), зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 23.06.2001 за N 541/5732 (далі - НПАОП 0.00-5.12-01), та НПАОП 0.00-1.30-01.

21.4.2 Наказом по порту повинні бути визначені постійні місця проведення вогневих робіт.

21.4.3 У порту повинен бути розроблений перелік ділянок, об'єктів, на яких вогневі роботи повинні проводитися згідно з [НПАОП 0.00-5.12-01](#). Вогневі роботи на діючих вибухопожежонебезпечних та вибухонебезпечних об'єктах допускаються у виняткових випадках, якщо ці роботи неможливо проводити у спеціально відведених для цієї мети постійних місцях, і проводяться з оформленням наряд-допуску на проведення цих робіт.

21.4.4 Під час зварювання та різання великих деталей, балок, ферм, станин тощо повинні вживатися заходи для запобігання падінню відрізаних частин на працівників. Різати листовий матеріал необхідно на столах розмірами не менше розміру матеріалу, що розрізається.

21.4.5 Проходи між зварювальними трансформаторами, генераторами, а також проходи з кожного боку стола або стелажа мають забезпечувати зручність транспортування виробів, виконання робіт, безпеку праці та бути не менше ніж 1 м.

21.4.6 Ділянки, де систематично проводять зварювання виробів масою понад 20 кг, необхідно обладнати підйнятно-транспортними механізмами відповідної вантажопідйомності.

21.4.7 Зварювальні роботи в ємностях належать до категорії робіт із підвищеною небезпекою, на які повинен видаватись наряд-допуск.

21.4.8 Перед зварюванням ємностей (цистерни, резервуари тощо), в яких знаходилися рідке паливо і легкозаймісті рідини, повинно бути проведено ретельне їх очищення, промивання гарячою водою і каустичною содою, пропарка, просушка та вентилявання з наступним лабораторним аналізом повітряного середовища. Зварювання повинно проводитися обов'язково в разі відкритих лазів, люків, пробок тощо.

Зварювання всередині замкнутих просторів без вентиляції не допускається.

21.4.9 Не дозволяється проводити зварювання трубопроводів і резервуарів, що знаходяться під тиском, незалежно від того, яким газом або рідиною вони заповнені.

21.4.10 На місцях електрозварювальних робіт повинна бути постійна (природна або штучна) вентиляція, в разі роботи в приміщенні - витяжна вентиляція для запобігання отруєнню шкідливими газами, що утворюються під час зварювання металів.

21.4.11 Перед приєднанням електрозварювальної установки необхідно провести її зовнішній огляд і переконатися у справності установки. Особливу увагу потрібно звернути на стан контактів та заземлювальних провідників, справність ізоляції робочих проводів, наявність і справність захисних засобів. У разі виявлення будь-яких несправностей зварювальну установку включати не дозволяється.

21.4.12 Довжина проводів від електромережі до зварювальної установки не повинна перевищувати 10 м. Ізоляція проводів повинна бути захищена від механічних пошкоджень.

21.4.13 Переміщувати електрозварювальну установку дозволяється тільки після від'єднання її від електромережі.

21.4.14 З'єднання зварювальних проводів слід виконувати гарячою пайкою, зварюванням або за допомогою гільз із гвинтовими затискачами. З'єднання скручуванням не дозволяється.

21.4.15 У кабінах для зварювання та на робочих місцях зварників повинні знаходитися штативи для укладання на них електродотримачів під час короткочасної перерви в роботі.

21.4.16 Щоб уникнути вибуху, вентиль кисневого балона та кисневий редуктор необхідно ретельно оберігати від потрапляння на них нафтопродуктів. Працювати руками, забрудненими нафтопродуктами, або застосовувати промаслені ганчірки для обтирання кисневих балонів не дозволяється.

21.4.17 Під час проведення електрозварювальних робіт необхідно використовувати флюси, електродний дріт, електродні покриття, захисні гази та зварювальні матеріали, що в процесі зварювання не виділяють шкідливих речовин або виділяють їх у кількості, що не перевищує граничнодопустиму, передбачену чинними санітарними нормами.

21.4.18 Метал у місцях зварювання повинен бути сухим, очищеним від бруду, мастил, окалини, іржі та фарби.

22 ВИМОГИ ЩОДО ОБМЕЖЕННЯ ШУМУ ТА ВІБРАЦІЇ

22.1 Рівні шуму на виробництвах портів повинні відповідати ГОСТ 12.1.003-83 "ССБТ. Шум. Общие требования безопасности", затвердженому і введеному в дію постановою Державного комітету СРСР зі стандартів від 06.06.83 N 2473 (із змінами та доповненнями), та [ДСН 3.3.6.037-99](#).

22.2 Рівні вібрації на цих виробництвах повинні відповідати ГОСТ 12.1.012-90 "ССБТ. Вибрационная безопасность. Общие требования", затвердженому і введеному в дію постановою Державного комітету СРСР з управління якістю продукції та стандартів від 13.07.90 N 2190 (із змінами та доповненнями), та [ДСН 3.3.6.039-99](#).

22.3 Для послаблення шумів і вібрації, створюваних устаткуванням і механізмами, внутрішнім портовим транспортом, а також "корпусних" або "ударних" шумів, що

поширюються у приміщення по конструкціях будівель, необхідно виконувати заходи, передбачені відповідними нормативними документами.

22.4 У портах не рідше одного разу на рік повинен бути забезпечений контроль рівнів шуму і вібрації на робочих місцях.

23 ВИМОГИ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ

23.1 Згідно із [Законом України "Про пожежну безпеку"](#) і вимогами [наказу Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 11.02.2004 N 70 "Про затвердження Положення про добровільні пожежні дружини \(команди\) та Типового положення про пожежно-технічну комісію"](#), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19.02.2004 за N 221/8820, у морських рибних портах повинні створюватися пожежно-технічні комісії (ПТК), добровільні пожежні дружини (ДПД) та команди (ДПК), метою створення яких є здійснення заходів щодо запобігання пожежам і посилення протипожежного захисту порту, проведення роз'яснювальної роботи серед працівників порту та здійснення громадського контролю за додержанням установлених законодавством вимог пожежної безпеки, сприяння і надання допомоги пожежно-рятувальним підрозділам.

23.2 У морських рибних портах повинні виконуватися вимоги [НАПБ А.01.001-2004](#), [НПАОП 40.1-1.32-01](#), ДБН В.1.1-7-2002, ГОСТ 12.1.004-91 "ССБТ. Пожарная безопасность. Общие требования", затвердженого та введеного в дію постановою Державного комітету СРСР з управління якістю продукції та стандартів від 14.06.91 N 875 (із змінами та доповненнями), ГОСТ 12.1.010-76* "ССБТ. Взрывобезопасность. Общие требования", затвердженого постановою Державного комітету стандартів Ради Міністрів СРСР від 28.06.76 N 1581 (із змінами та доповненнями), ГОСТ 12.4.009-83* "ССБТ. Пожарная техника для защиты объектов. Основные виды. Размещение и обслуживание", затвердженого та введеного в дію постановою Державного комітету СРСР зі стандартів від 10.10.83 N 4882 (вид. 1989 р., із змінами та доповненнями), РД 34.21.122-87 та ПУЕ.

23.3 Улаштування території порту за пожежною безпекою має відповідати вимогам ДБН В.2.5-28:2006, СНиП II-89-80, СНиП 2.04.02-84 та СНиП 2.04.03-85.

23.4 Пожежна безпека будівель і споруд виробництв порту повинна відповідати вимогам ДБН В.2.5-13-98, СНиП 2.03.13-88, СНиП 2.04.01-85, СНиП 2.09.02-85*, [наказу Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 22.08.2005 N 161 "Про затвердження Переліку однотипних за призначенням об'єктів, які підлягають обладнанню автоматичними установками пожежогасіння та пожежної сигналізації"](#), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05.09.2005 за N 990/11270.

23.5 Категорії вибухопожежної та пожежної небезпеки будівель, споруд і приміщень морських рибних портів залежно від виконуваних технологічних процесів, видів робіт та властивостей речовин і матеріалів, що в них використовуються, необхідно визначати згідно з Переліком категорій і класів зон за вибухо-, вибухопожежо- та

пожежонебезпечністю об'єктів рибного господарства, затвердженим [наказом Міністерства аграрної політики України від 07.02.2001 N 17](#), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 14.09.2001 за N 821/6012 (НАПБ В.06.016-2001/400), та з урахуванням вимог НАПБ Б.07.005-86 "Определение категорий помещений и зданий по взрывопожарной и пожарной опасности", затвердженого Міністерством внутрішніх справ СРСР 27.02.86. Визначену категорію приміщень, а також зовнішніх виробничих і складських ділянок необхідно позначати на вхідних дверях до приміщення і на межах зон усередині приміщень та ззовні.

23.6 Нафтобаза порту, приміщення та майданчики для зберігання легкозаймистих рідин повинні задовольняти вимогам ВБН В.2.2-58.1-94.

23.7 Усі працівники порту під час прийняття на роботу і щорічно за місцем роботи проходять інструктаж з питань пожежної безпеки згідно з [наказом Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 29.09.2003 N 368](#) "Про затвердження Переліку посад, при призначенні на які особи зобов'язані проходити навчання і перевірку знань з питань пожежної безпеки, та порядку їх організації і Типового положення про інструктажі, спеціальне навчання та перевірку знань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України", зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 11.12.2003 за N 1147/8468.

24 САНИТАРНО-ПОБУТОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

24.1 Улаштування санітарно-побутових приміщень у рибних портах необхідно здійснювати з урахуванням складу працівників, режиму праці, щільності розміщення робочих місць у порту, санітарної характеристики виробничих процесів тощо.

Санітарно-побутові приміщення в зимовий час повинні опалюватися.

24.2 Норми площі приміщень на одного працівника, одиницю обладнання, розрахункове число працівників, які обслуговуються на одиницю обладнання в санітарно-побутових приміщеннях, повинні відповідати СНиП 2.09.04-87.

24.3 Не дозволяється розміщення душових, умивалень, убиралень тощо над харчовими блоками, службовими приміщеннями, пунктами охорони здоров'я.

24.4 Відстань від побутових приміщень до найбільш віддаленого причалу не повинна перевищувати 500 м, а вбиральні повинні знаходитися від робочих місць на відстані не більше 150 м.

24.5 Кількість місць для зберігання одягу в гардеробних визначається:

для вуличного - рівною кількості працівників у двох суміжних змінах;

для домашнього і спеціального одягу - рівною обліковій чисельності працівників на підприємстві.

24.6 Шафи для зберігання різних видів одягу повинні бути виготовлені з негорючих матеріалів, закриватися або бути відкритими з лицьової сторони. У нижній і верхній

частинах закритих шаф має бути отвір (жалюзі, сітка) для провітрювання.

24.7 Не рідше одного разу на тиждень шафи повинні очищатися вологим способом і один раз на місяць підлягати дезінфекції.

24.8 У гардеробних повинні передбачатися лавки шириною 0,30 м, що встановлюються біля шаф на всю довжину їх рядів.

24.9 Кількість кранів у вмивальних, сіток у душових має визначатися за чисельністю працівників у зміні, які одночасно закінчують роботу, виходячи з груп виробничих процесів і розрахункової чисельності працівників на одну душову сітку або кран.

24.10 Душові обладнуються відкритими кабінами, що огорожуються з трьох боків, з індивідуальними змішувачами гарячої і холодної води, вентиля яких повинні розміщуватися на висоті 1,5 м від підлоги.

24.11 Кабіни відокремлюються одна від другої перегородками з вологостійких матеріалів висотою від підлоги 1,8 м, які не доходять до підлоги на 0,2 м. Розміри відкритих кабін у плані повинні бути не менше 0,9 x 0,9 м.

24.12 Убиральні в багатоповерхових побутових, адміністративних і виробничих будівлях повинні бути на кожному поверсі.

24.13 У підлогах душових, умивальних, убиралень, а також інших приміщень, в яких необхідне мокре прибирання, повинні бути трапи.

24.14 Для прання спецодягу в порту повинні бути пральні з відділеннями хімічної чистки.

24.15 Для тих, хто працює на робочих місцях з температурою повітря нижче 5° С, повинні влаштовуватися приміщення для обігріву, площа яких визначається з урахуванням кількості працівників в найбільш численній зміні, але не повинна бути менша ніж 12 м².

24.16 У побутових приміщеннях прибирання повинно проводитися не рідше одного разу на день із застосуванням гарячої води, дезінфекційних засобів.

25 ВИМОГИ ДО МЕДИЧНИХ ОГЛЯДІВ ПРАЦІВНИКІВ

25.1 Керівник порту (роботодавець) зобов'язаний забезпечити фінансування та організувати проведення попереднього (під час прийняття на роботу) і періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівників, зайнятих на важких роботах, роботах із шкідливими чи небезпечними умовами праці або таких, де є потреба у професійному доборі, щорічного обов'язкового медичного огляду осіб віком до 21 року згідно з вимогами Положення про медичний огляд працівників певних категорій, затвердженого [наказом Міністерства охорони здоров'я України від 31.03.94 N 45](#), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21.06.94 за N 136/345, та Правил визначення придатності за станом здоров'я осіб для роботи на суднах, затверджених [наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.11.96 N 347](#), зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 03.04.97 за N 108/1912.

Начальник відділу організації
державного нагляду в АПК
та соціально-культурній сфері

В. С. Ткачов

ПОГОДЖЕНО:

Голова Центрального комітету
профспілки працівників рибного
господарства України

М. М. Петров

Перший заступник Голови
Державного комітету України
з питань технічного регулювання
та споживчої політики

І. Б. Саєвич

Перший заступник Міністра
охорони здоров'я України

С. П. Бережнов

Заступник Міністра України
з питань надзвичайних ситуацій

В. М. Романченко

Заступник Міністра
аграрної політики України

П. І. Вербицький